

oxf. 903 : (497.12 Ljubljana) "2000" , "1981 - 1985"

INŠTITUT ZA GOZDNO IN LESNO
GOSPODARSTVO PRI BIOTEHNIŠKI FAKULTETI
LJUBLJANA, VEČNA POT 2

GRADIVO ZA PRIPRAVO PROSTORSKIH SMERNIC ZA IZDELAVO DOLGOROČNIH
PLANSKIH DOKUMENTOV "LJUBLJANA 2000" IN SREDNJEROČNIH DRUŽBENIH
PLANOV OBČIN IN MESTA LJUBLJANE S PROSTORSKIM PLANOM ZA OBDOBJE
1981 - 1985

G O Z D A R S T V O

K M E T . I J S T V O

LJUBLJANA, JUNIJ 1979

V. D. DIREKTOR:

Milan Kuder
MILAN KUDER, DIPL. ING.

V S E B I N A :

KMETIJSTVO

GOZDARSTVO

BILANCA ZEMLJIŠČ

KARTE

- 1 - PREGLEDNA KARTA KATEGORIZACIJE GOZDNIH IN
KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ M 1 : 100 000
- 2 - PREGLEDNA KARTA REGIJE PO INTENZITETI OPUŠČANJA
KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ V OBMOČJU KATASTRSKIH OBČIN
M 1 : 200 000
- 3 - PREGLEDNA KARTA LOVNE DIVJADI PO LOVIŠČIH REGIJE
/KARTA A,B/ M 1 : 200 000
- 4 - KATEGORIZACIJA PLODNIH ZEMLJIŠČ ZA OBMOČJE OBČIN
MESTA LJUBLJANE M 1 : 75 000

- KARTA 1 - KATEGORIZACIJA GOZDNEGA PROSTORA
- KARTA 2 - KATEGORIZACIJA KMETIJSKEGA PROSTORA
- KARTA 3 - LJUBLJANSKO BARJE (NA OBMOČJU
OBČINE LJUBLJANA-VIČ-RUDNIK)

GRADIVO ZA SMERNICE SO PRIPRAVILI:

KMETIJSTVO - MARKO PLEŠKO, DIPL. ING. AGR. S SODELAVCI

GOZDARSTVO - IVAN ŽONTA, DIPL. ING. GOZD. S SODELAVCI

KARTE - ODSEK ZA PROSTORSKO NAČRTOVANJE - IGLG

UPORABLJENO GRADIVO:

- KMETIJSKI PROSTORSKI PLANI IN RAZNA KARTNA TER
TEKSTNA GRADIVA O KMETIJSKEM PROSTORU REGIJE
- GOZDNOGOSPODARSKI NAČRTI IN DRUGA PROSTORSKA
DOKUMENTACIJA

Inštitut za gozdno in
lesno gospodarstvo pri BF
Ljubljana, Večna pot 2

G O Z D A R S T V O

GRADIVO ZA PRIPRAVO PROSTORSKIH SMERNIC ZA IZDELAVO DOLGOROČNIH PLANSKIH
DOKUMENTOV "LJUBLJANA 2000" IN SREDNJEROČNIH DRUŽBENIH PLANOV OBČIN IN MESTA
LJUBLJANE S PROSTORSKIM PLANOM ZA OBDOBJE 1981-1985

Ljubljana, maj 1979

VERIFICIRANI DRUŽBENI CILJI IN PRAVNE OSNOVE ZA GOSPODARJENJE Z GOZDOVI
NA OBMOČJU OBČIN MESTA LJUBLJANE IN LJUBLJANSKE REGIJE

Osnovna izhodišča sistema in aktivnosti na področju gospodarjenja z gozdovi, na območju občin mesta Ljubljane in ljubljanske regije, temeljijo na določenih:

- Ustave SFRJ, ki opredeljuje gozdove za dobrino splošnega pomena pod posebnim zakonskim varstvom.
- Ustave SRS, ki v skladu z zvezno ustavo določa, da se zaradi posebnega družbenega interesa za ohranitev in gojitev gozdov združujejo v samoupravne interesne skupnosti delavci in kmetje, ki opravljajo gozdarsko dejavnost ter delovni ljudje organizirani v organizacijah združenega dela določenih dejavnosti, v krajevnih in drugih skupnostih. V samoupravni interesni skupnosti zagotavljajo ohranitev in gojitev gozdov, skrbijo za biološko ravnatežje v gozdovih in v ta namen usklajujejo interese med gozdarstvom, kmetijstvom, predelavo lesa, lovstvom in turizmom ter urejajo vprašanja, ki so pomembna za varovanje gozdov in druga vprašanja, ki so skupnega pomena. Ustava SRS uveljavlja skupno gospodarjenje z družbenimi in zasebnimi gozdovi.
- Zakona o združenem delu, ki daje v svojih določilih okvir samoupravni organiziranosti, družbenoekonomskim odnosom in sistemu družbenega planiranja.
- Zakona o temeljih sistema družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije.
- Dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976-1980.
- Samoupravnega sporazuma o temeljih plana gospodarjenja z gozdovi in o osnovah za usklajevanje razvoja gozdnega in lesnega gospodarstva v obdobju 1976-1980.
- Zakona o gozdovih, ki na podlagi ustavnih opredelitev podaja sistem-
ska izhodišča za gospodarjenje z gozdovi in v svojih členih opredeljuje:
 - definicijo gozda
 - pogoje za gospodarjenje z gozdovi
 - oblikovanje gozdnogospodarskih območij kot temeljnih enot za zagotavljanje trajnosti gozdov
 - določbe o dejavnosti gozdnega gospodarjenja, ki je posebnega družbenega pomena (tj. varstva, gojenja, urejanja, odkazovanja)
 - združevanje v območne in republiško samoupravno interesno skupnost za gozdarstvo
 - načela organiziranja skupnega gospodarjenja z gozdovi

- načrtovanje gospodarjenja z gozdovi
- združevanja sredstev za ekonomičnejši razvoj gozdarstva in gozdov v SRS
- oblikovanje materialne osnove za varstvo, gojenje in urejanje gozdov
- posebne pravice lastnikov gozdov
- promet z lesom.

- Uredba o uvajanju posameznih razmerij iz zakona o gozdovih dopolnjuje zakon o gozdovih z določbami:

- o krčenju gozdov
- prepovedi sečnje na golo
- pogojih za pašo živine
- pogojih za steljarjenje
- ukrepih za varstvo gozdov
- postopku za razglasitev varovalnih gozdov in gozdov s posebnim pomenom

- Drugi pomembni predpisi so še:

- Pravilnik o varstvu gozdov in gozdnih zemljišč
- Pravilnik o gozdnem redu
- Pravilnik o izdelavi gozdnogospodarskih načrtov in o evidenci njihovega izvrševanja

- Zaradi nujnosti enotnega vključevanja gozdarstva v sistem planiranja so izdelana tudi stališča in smernice o temeljnih nalogah gozdarstva pri prostorskem planiranju.

IZHODIŠČA ZA VKLJUČEVANJE GOZDARSTVA V PROSTORSKO PLANIRANJE

V kompleksu integralnega družbenega planiranja ima pomembno vlogo prostorsko planiranje, ki v svojem osnovnem bistvu pomeni usmerjanje družbenega razvoja v prostoru. Urejanje prostora je tako nepogrešljiva sestavina družbenega razvoja. Pri tem je zlasti pomembno, da so odločitve o vsakovrstnih posegih v prostor rezultat dejansko usklajenih vseh vidikov družbene reprodukcije. Prostorsko planiranje je sredstvo za usklajevanje in uravnavanje odnosov med družbo in naravo. V teh procesih mora gozdarstvo prispevati svoj delež pri iskanju najustreznejših alternativ uporabe prostora, ker:

1. Gospodarjenje z gozdovi je tudi gospodarjenje s prostorom na ekoloških osnovah. Pri tem ima gozdarstvo veliko izkušenj in dolgoletno tradicijo. Kot gospodarska dejavnost na 49% površin v območju ljubljanskih občin oziroma 50% površin v območju regije in zaradi številnih splošno koristnih funkcij gozdov je gozdarstvo pomemben in nepogrešljiv udeleženeec v prostorskem planiranju.
2. Gozdarstvo mora poleg temeljnih razvojnih usmeritev pri delu z gozdom prispevati tudi svoj delež v prostorskem planiranju, pri urejanju krajine, pri gospodarjenju z naravnimi viri in prostorom nasploh.
3. Z vključevanjem v družbeno in prostorsko planiranje uveljavlja gozdarstvo svojo polifunkcionalno usmerjenost. V sodelovanju z različnimi strokami v procesu družbenega in prostorskega planiranja lahko gozdarstvo obogati z novimi spoznanji svoje gozdnogospodarsko načrtovanje in stroko v celoti.
4. Pri reševanju konfliktnih situacij in dogovarjanju o namenski rabi prostora bo gozdarstvo uspešno prispevalo svoj delež k najustreznejšim družbeno usklajenim alternativnim rabam prostora, če bo imelo dobro argumentirane osnove in elemente za prostorske plane. Vključitev v proces prostorskega planiranja je zato tudi interes in ne samo dolžnost gozdarstva.

Prostorsko planiranje ima, podobno kot gozdnogospodarsko načrtovanje, elemente dolgoročnosti in zato veliko skupnega v pristopih in v fiziognomiji planiranja. S sistemskim pristopom je treba razvijati teorijo in prakso planiranja v gozdu kot proizvodnem objektu in elementu nege krajine ter okolja. Temeljna načela, na

katerih sloni gozdnogospodarsko načrtovanje, so tudi primerna idejna izhodišča za prostorsko planiranje, ki se nanaša na gozd, gozdnato krajino in na naravne vire. Ta načela in principi so:

1. Osnovno izhodišče je načelo trajnega ohranjanja in pospeševanja vseh funkcij gozda. To načelo bi bilo potrebno razširiti na vse obnovljive naravne vire v prostoru. Pod trajnim ohranjanjem in pospeševanjem vseh funkcij gozda je treba razumeti težnjo za stabilnim funkcioniranjem vseh ekoloških in bioloških sistemov v prostoru, kar je elementarni pogoj zdravega življenjskega okolja. Gozd in celotna gozdnata krajina imata zelo pomembno vlogo stabilizatorja in regeneratorja okolja v antropogenih sistemih urbanizirane in industrializirane krajine.
2. Zaradi dolgoročnosti gozdne proizvodnje, različnih naravnih in proizvodnih pogojev ter stanja gozdov so za gospodarjenje z njimi potrebne večje površine, v okviru katerih je možno doseči vse nujno potrebne pogoje (vključno ekonomske) za trajno ohranjanje in pospeševanje vseh funkcij gozda. V ta namen so oblikovana gozdnogospodarska območja.
 - Ljubljansko gozdnogospodarsko območje (občine Ljubljana-Šiška, Ljubljana-Bežigrad, Ljubljana-Moste-Polje, Ljubljana-Center, Ljubljana-Vič-Rudnik, Kamnik, Domžale, Litija, Vrhnika, Logatec)
 - Kočevsko gozdnogospodarsko območje (občina Ribnica, Kočevje)
 - Postojnsko gozdnogospodarsko območje (občina Cerknica)

Pri pripravi strokovnih osnov in elementov za prostorske plane, je treba izhajati iz usmeritve gospodarjenja z gozdovi celotnega gozdnogospodarskega območja. Območno usmeritev gospodarjenja z gozdovi je treba konkretizirati v prostoru posameznih družbenopolitičnih skupnosti glede na njene naravne, gospodarske in splošno družbene razmere in potrebe.

3. V procesu prostorskega planiranja v gozdu in gozdnati krajini je osnovno vodilo izbiralni princip. To pomeni, da nosilce funkcij v prostoru najprej ugotovimo in jih nato v razvoju pospešujemo.

Nosilci funkcij v prostoru so posamezni elementi, ki v vzajemni povezanosti mozaično sestavljajo krajino in omogočajo skladen razvoj bioekoloških in gospodarskih procesov. Posamezni elementi krajine - nosilci funkcij v prostoru - so lahko od posameznih osebkov do celotnih ekosistemov, kot so: različne ekološke kategorije gozdov, travnikov, pašnikov, potoki, močvirja, skalovja, logi, divjinski ekosistemi, razni ostanki gozda in drugo. Nosilce funkcij ugotavlja-

mo glede na njihov relativni pomen v celotnem prostoru, ki ga zajema posamezen prostorski plan in ob upoštevanju širšega družbenega okolja.

Pospeševanje ugotovljenih nosilcev funkcij v prostoru je dinamičen proces, ki je odvisen od bioekološke sredine in od spreminjajočih se družbenih potreb. Pozitivne lastnosti posameznih nosilcev funkcij pospešujemo v razvoju z različnimi ukrepi nege.

4. Pospeševanje nosilcev funkcij v gozdu in gozdnati krajini bo uspešno, če bo v zadostni meri razvita oziroma ohranjena odpornost naravnih sistemov (biološka, mehanska, ekonomska). Pestri naravni sistemi so značilnost obravnavanega območja. Povečano odpornost v teh sistemih je možno doseči s pospeševanjem naravne pestrosti. Pestrejši naravni sistemi lažje prenašajo različne obremenitve (vedno zahtevnejši gozdnogospodarski in drugi cilji), odpornejši so proti katastrofam in ujmam, imajo večjo regenerativno moč. V take naravne sisteme je tudi lažje vključiti razne tehnične objekte (ceste, koridorje, stavbe in drugo).
5. Prostorsko planiranje v gozdu in gozdnati krajini je treba razvijati na dialektičnem načelu dinamičnega usmerjanja (kontrola) procesov v gozdu in v širšem družbenem okolju, ki obdaja gozd in gozdno gospodarstvo.

Z razvojem potreb raznih oblik družbene reprodukcije (urbanizacija, industrializacija, kmetijstvo, prometna in energetska ter druga infrastruktura itd.) bodo objektivno nastajale zahteve po drugačnem vrednotenju in spremembah sedanje rabe prostora. Novim družbenim potrebam v prostoru je treba kontinuirano prilagajati cilje pri gospodarjenju z gozdom in gozdnato krajino ter preverjati smotrnost novih posegov v gozdni prostor. Odločitve o najustreznejših rešitvah pri poseganju v naravni prostor (gozd in gozdnato krajino) morajo sloneti na temeljitih študijah o tem, kako bo narava reagirala na take posege.

Uveljavljanje teh, poleg splošno veljavnih družbenih načel v prostorskem planiranju, je temeljna naloga gozdarstva. Na ta način gozdarstvo lahko dolgoročno prispeva h kvalitetnejšemu prostorskemu planiranju.

PRISPEVEK GOZDARSTVA V PROSTORSKEM PLANIRANJU

Gozdarski prispevek v prostorskem planiranju mora biti posredovan v celoviti in razumljivi obliki, na način, ki dobro ponazori vzajemnost gozdarstva z drugimi dejavnostmi v prostoru.

Podrobnost pri izbiranju podatkov njihov obseg sta odvisna od obstoječe družbene problematike v prostoru. Na območjih, kjer je prostorska problematika posebno zahtevna, bo treba uporabiti tudi druge podatke in sestaviti nove informacije.

V skladu z začasno obvezno enotno metodologijo in minimumom obveznih enotnih kazalcev prostorskih planov v SR Sloveniji (Ur.l.SRS št.10/78), naj bi gozdarski prispevek v prostorskem planiranju vseboval:

1. Prikaz stanja v gozdnatem prostoru in pomena gozdov v gospodarstvu družbeno-politične skupnosti zajema zlasti:
 - a) prikaz gozdnih površin po lastniških kategorijah;
 - b) prikaz gozdnoproizvodnih (rastiščnih) potencialov in stopnje njihove izkoriščenosti;
 - rastiščne potenciale (rodovitnost) se prikaže po osnovnih gozdnih združbah z rastiščnimi koeficienti;
 - stopnjo izkoriščenosti rastiščnih potencialov se prikaže z relativnim merilom v obliki produkta lesne zaloge in prirastka na 1 ha;
 - posebej se prikažejo površine malodonosnih gozdov;
 - c) prikaz gozdov za katere je potreben poseben režim gospodarjenja:
 - površine varovalnih gozdov v smislu 51.člena Zakona o gozdovih, pri čemer se posebej prikažejo iste površine, ki so že proglašene z odločbami;
 - semenske objekte;
 - površine gozdov ogroženih po eroziji, požarih, imisijah, divjadi, itd.;
 - površine gozdov s posebnim namenom (vodni rezervati, nacionalni in krajinski parki, naravni rezervati, gozdni rezervati, rezervati za gojitev divjadi, zeleni pasovi, naravni in kulturnozgodovinski spomeniki, itd.);
 - d) prikaz površin nad gornjo gozdno mejo in drugih nerodovitnih površin v gozdnem prostoru;
 - e) prikaz infrastrukturnih in drugih objektov v gozdnatem prostoru:
 - gozdne ceste;
 - javne ceste, železnice, žičnice, itd.;
 - elektrovodi, plinovodi, naftovodi;
 - vodovodi, vodna zajetja, cisterne;
 - športno-rekreacijski objekti, počitniška naselja;

- kamnolomi, peskokopi, glinokopi, deponije;
- gozdarske stavbe;
- f) prikaz stičnih področij z drugimi primarnimi rabami prostora:
 - enklave kmetijskih površin v gozdu;
 - enklave gozdov in ostankov gozdov na kmetijskih površinah;
 - območja gorskih kmetij;
 - opuščanje in zaraščanje kmetijskih površin z gozdom;
- g) prikaz potreb po lesni surovini v okviru družbenopolitične skupnosti, gozdnogospodarskega območja in SR Slovenije ter prikaz pomena lesa v gospodarstvu družbenopolitične skupnosti (delež gozdnolesnega sektorja v družbenem proizvodni, v zaposlenosti in v izvozu);
- h) prikaz potreb po splošno koristnih funkcijah gozdov v prostoru družbenopolitične skupnosti;
- i) prikaz gospodarskih pogojev za gospodarjenje z gozdovi (odprtost gozdov s prometnicami, tehnična opremljenost, kadri, karakteristike zasebne gozdne posesti in drugo);

Prikaz stanja v gozdnatem prostoru pod točkami od a do vključno f se poda tudi na kartah.

2. Razvojno usmerjenost gozdarstva se prikaže z opredelitvijo in utemeljitvijo gozdnogospodarskih ciljev. Pri opredeljevanju gozdnogospodarskih ciljev je treba izhajati iz območnega koncepta gospodarjenja z gozdovi. V gozdnogospodarske cilje je treba vgraditi družbeno verificirane usmeritve gospodarjenja z gozdovi in ravnanja z okoljem. Tako koncipirane gozdnogospodarske cilje je treba uveljaviti skladno s konkretnimi naravnimi, gospodarskimi in splošno družbenimi razmerami in usmeritvami drugih udeležencev v družbenopolitičnih skupnostih (občinah).

V elementih za izdelavo prostorskih planov je treba opredeliti:

- lesnoproizvodne cilje. Opredeliti jih je treba kot realno dosegljivo možnost za proizvodnjo lesne surovine po obsegu, vrsti in kakovosti, upoštevajoč pri tem konkretne naravne možnosti (rastiščne potenciale) in gospodarske pogoje (odprtost gozdov itd.). Lesnoproizvodne cilje je treba utemeljiti s potrebnimi po lesni surovini, s pomenom gozdno-lesnega sektorja v družbenem proizvodni, zaposlitvi in izvozu, s pomenom dohodka od gozdov za razvoj kmečkih gospodarstev, itd.:
- sestavni del gozdnogospodarskih ciljev je tudi divjad. Pri definiranju tega cilja je treba težiti k skladnosti odnosov med rastlinskimi in živalskimi vrstami v gozdu;

3. Z valorizacijo se prikaže pomen gozdov zaradi njihovih splošno koristnih funkcij.

Valorizacija določene funkcije gozda je ocena intenzivnosti, s katero neka gozdna površina določeno funkcijo omogoča, oziroma jo je ob nakazanih potrebah sposobna opravljati.

Namen valorizacije gozda je oblikovanje objektivnih kriterijev za alternativne odločitve v prihodnji rabi gozdnega prostora. Ocena pomembnosti funkcij neke gozdne površine je najobjektivnejše merilo pri odločanju o primernostnih in prednostnih območjih gozdov, hkrati pa tudi o dopustnosti posegov v gozdni prostor.

Gozdne površine je treba valorizirati in jih prikazati z ozirom na naslednje funkcije: trajno varovalno, začasno varovalno, lesnoproizvodno, hidrološko, klimatsko, higiensko-zdravstveno, turistično-rekreacijsko, funkcijo gozda kot prehrambeno osnovo za divjad, poučno, raziskovalno, krajinsko-estetsko, spomeniško-varstveno in narodno-obrambno.

V sedanjih pripravah osnov in elementov prostorskih planov bo mogoče z valorizacijo funkcij gozda ugotoviti in prostorsko opredeliti le gozdne površine, kjer so določene funkcije - ena ali več - izjemno poudarjene.

Valorizacija funkcij gozdov ni enkratno delo; potrebno jo bo dopolnjevati skladno z novim znanjem o naravi gozda in novimi spoznanji ter zahtevami po funkcijah gozdov v prostoru.

Valorizacijo gozdov po njihovih funkcijah se prikaže tudi na kartah.

4. Prikaz primernostnih območij gozdov in predlog prednostnih območij za gozdarstvo se izdelava na podlagi izhodišč, ki so navedena v prejšnjih treh točkah, in sicer glede stanja v gozdnatem prostoru in pomena gozdov v gospodarstvu družbenopolitične skupnosti, razvojne usmerjenosti gozdarstva in valorizacije gozdov po njihovih splošno koristnih funkcijah. Pri tem se kot primernostna območja štejejo površine, ki so kot gozd opredeljene v 2.členu zakona o gozdovih, predlog prednostnih območij za gozdarstvo pa zajema površine, na katerih so funkcije gozdov močneje poudarjene in tiste površine, ki so po svoji naravi primerne samo za gozd.

Pri izdelavi predloga prednostnih območij gozdov za posamezno družbenopolitično skupnost se za vse gozdne površine ugotovijo in prikažejo posamezni gozdovi po stopnjah pomembnosti. Pomembnost posameznih gozdov se prikaže za:

- lesno proizvodno funkcijo;
- varovalno funkcijo;
- preostale splošno koristne funkcije.

Prikaz posameznih gozdov po stopnjah pomembnosti glede na lesno proizvodno funkcijo se izdelava tako, da se istočasno in kombinirano upošteva rastiščne potencialne in stopnje njihove izkoriščenosti. Po rastiščnih potencialih ločimo na podlagi gozdnih združb gozdove na najboljših, dobrih, slabih in ekstremnih rastiščih. Izkoriščenost rastiščnih potencialov opredelimo z relativnim merilom, tako da pomnožimo dejansko lesno zalogo s prirastkom.

Prikaz posameznih gozdov po stopnjah pomembnosti glede na varovalno funkcijo se izdelava tako, da se loči zelo pomembne in pomembne varovalne gozdove. Zelo pomembni varovalni gozdovi so trajno in začasno varovalni gozdovi ter gozdovi s poudarjeno hidrološko in klimatološko funkcijo. Pomembni varovalni gozdovi so vse druge gozdne površine.

Prikaz posameznih gozdov po stopnjah pomembnosti glede preostalih splošno koristnih funkcij se izdelava tako, da se v treh kategorijah loči gozdove, kjer so te funkcije zelo poudarjene, poudarjene in delno pomembne. Zelo poudarjene so splošno koristne funkcije v tistih gozdovih, kjer sta dve ali več funkcij z nadpovprečno poudarjenostjo, izjemoma pa tudi gozdovi, kjer je samo ena od teh funkcij tako poudarjena, da zahteva proglašitev gozda za gozd s posebnim namenom. Poudarjene so preostale splošno koristne funkcije v tistih gozdovih, kjer je ena od teh funkcij nadpovprečno poudarjena. Vse druge gozdove štejemo med delno pomembne glede preostalih splošno koristnih funkcij.

Predlog prednostnih območij za gozdarstvo se torej oblikuje tako, da se prikažejo vse tiste površine gozdov, ki zaradi pomembnosti svojih funkcij omogočajo doseganje postavljenih gozdnogospodarskih ciljev.

5. Kartografski del prispevka gozdarstva v prostorskem planiranju zajema: karto stanja gozdov po gozdnogospodarskih načrtih, karto rastiščnih potencialov in stopnjo njihove izkoriščenosti po osnovnih gozdnih združbah, karto primer- nostnih območij gozdov za lesno proizvodno funkcijo, za varovalno funkcijo in za preostale splošno koristne funkcije gozdov, pregledno karto kmetijskih po-

vršin v opuščanju in zaraščanju z gozdom ter sintezno karto za predlog prednostnih območij za gozdarstvo.

Gozdarstvo je zaradi narave svoje dejavnosti razmeroma velik uporabnik prostora in zaradi splošno koristnih funkcij gozdov nepogrešljiv udeleženec v prostorskem planiranju. Na podlagi sistemske ureditve gospodarjenja z gozdovi in svoje usmerjenosti pri tem gospodarjenju, mora gozdarstvo prispevati svoj delež tudi pri gospodarjenju in urejanju krajine, naravnih virov in prostora na sploh. Zato je potrebno, da temeljne organizacije združenega dela in temeljni obrati za kooperacijo v okviru gozdnogospodarskih organizacij pri pripravi svojih elementov za dogovore o osnovah prostorskih planov družbenopolitičnih skupnosti upoštevajo v prejšnjih poglavjih navedena stališča in smernico o temeljnih nalogah gozdarstva pri prostorskem planiranju ter se prek svojih organov za planiranje aktivno vključijo v procese dogovarjanja o prihodnji namenski rabi prostora po posameznih družbenopolitičnih skupnostih.

VREDNOTENJE GOZDNEGA PROSTORA PO VAROVALNEM IN LESNOPROIZVODNEM POMENU NA OSNOVI NARAVNIH RAZMER (Priloga: Karta regije 1 : 100 000, karta občin Ljubljane 1 : 75 000)

1/ GOZDOVI S POUДАРJENO VAROVALNO FUNKCIJO

Opredelitev varovalnih gozdov temelji na vrednotenju gozdnih združb glede na njihove ekološke značilnosti in je torej rezultat podrobne analize naravnih razmer v gozdnem prostoru.

Tako izločene varovalne gozdove razdelimo glede na njihovo vlogo oz. način varovanja v dve večji skupini. Prvo predstavljajo varovalni gozdovi v hribovitem svetu, katerih glavna naloga je preprečevanje erozije oz. njeno zadrževanje v znosnih mejah. Ti gozdovi torej ščitijo tako gozdna kakor tudi negozdna zemljišča ter objekte pred posledicami erozijskih pojavov (plazovi, usadi, gruščem itd.).

Druga skupina pa so gozdovi in grmišča na obrežjih rek in potokov, ki varujejo rečne bregove pred odnašanjem. So torej obrečni varovalni gozdovi.

Prva skupina združuje sledeče gozdne združbe:

- a) Bazofilne borove gozdove na strmih krušljivih dolomitnih pobočjih in grebenih;
- b) gozdove in grmišča črnega gabra in kraškega jesena na strmih skalovitih in pečinastih pobočjih z apnenčevo ali dolomitno podlago;
- c) termofilne bukove gozdove, ki poraščajo strma prisojna dolomitna pobočja in grebene;
- d) bukove gozdove s kresničevjem, značilne za izrazito hladna strma pobočja na dolomitu in
- e) acidofilne borove gozdove na grebenih in stmejših pobočjih s kamninsko podlago izredno erodibilnih karbonskih substratov.

Druga skupina vključuje le dve združbi:

- f) Vrbovje, ki porašča poplavna rastišča ob večjih vodnih tokovih ter
- g) loge črne jelše, ki so značilni za bolj zamočvirjene robove vodnih tokov.

2/ GOZDOVI S POUДАРJENO LESNOPROIZVODNO FUNKCIJO

Merilo za opredelitev teh gozdov je rastiščna zmogljivost posameznih gozdnih združb za lesno pridelavo. Njihova opredelitev temelji podobno kot v prejšnjem primeru na analizi in vrednotenju naravnih razmer, ki se kompleksno odražajo v

gozdnih združbah ter na njihovi dejanski gospodarski vrednosti, ki je izkazana v gozdnogospodarskih načrtih za posamezne predele. Večinoma poraščajo rastišča z veliko lesnoproizvodno zmogljivostjo in tvorijo gospodarsko najvrednejše gozdne sestoje obravnavanega okoliša, ki jih predvsem predstavljajo združbe

- dinarskih gozdov jelke in bukve
- jelovih gozdov s praprotmi.

3/ GOZDOVI S POMEMBNO POTENCIALNO LESNOPROIZVODNO FUNKCIJO

To skupino predstavljajo gozdne združbe predvsem glede na njihov rastiščni potencial ne oziraje se na dejansko izkoriščenost le-tega. Rastiščna zmogljivost gozdnih združb, ki jih vključuje ta skupina se giblje od odlične do dobre. Skupina prikazuje torej potencialne gospodarske gozdove. Vanjo so vključene sledeče gozdne združbe:

- nižinski gozd gradna in belega gabra
 - predgorski bukov gozd
 - gorski bukov gozd
 - dinarski gozd jelke in bukve
 - bukov gozd z gradnom
 - acidofilni bukov gozd z rebrenjačo
 - gozd doba in belega gabra
 - jelov gozd s praprotmi
 - gozd jelke in smreke z viličastim mahom.
- z več teritorialnimi variantami

4/ OSTALI GOZDOVI Z MANJ POUČARJENIMI FUNKCIJAMI

Te gozdove karakterizira razmeroma majhen potencialni in dejanski gospodarski pomen za lesno proizvodnjo obenem pa njihov varovalni značaj ni izrazito poudarjen. Spričo tega so ob upoštevanju nekaterih pogojev njihova rastišča primerna tudi za nekatere druge namene rabe prostora.

To kategorijo gozdov predstavlja predvsem združba acidofilnega borovega gozda na diluvialnih ilovicah in podobnih silikatnih nanosih v ravninskem svetu in njegovem gričevnatem obrobju ter večji kompleksi nekdanjih kmetijskih zemljišč, ki se intenzivno obraščajo s pionirskim gramovnim in drevesnim rastjem.

LOVNA DIVJAD V PROSTORU LJUBLJANSKE REGIJE

(Priloga: Pregledna karta lovne divjadi po loviščih regije M 1 : 200 000)

Z ozirom na razširjenost in številčnost pomembnejših vrst divjadi je območje Ljubljanske regije izredno heterogeno.

Severni del območja se navezuje na predalpsko in alpsko območje s tipičnimi predstavnikami alpske favne: gamsom, divjim petelinom in ruševcem. V ta del območja se v zadnjih letih širi jelenjad in sicer iz območja Karavank ter Menine planine.

Istočasno je opazno tudi širjenje muflona iz prvotne kolonije v Kamniški Bistrici. Zaradi navezanosti na specifične oblike okolja uvrščamo vse vrste alpske divjadi med "specialiste", tj. vrste, katerih ohranitev je odvisna od ohranjenosti določenih kvalitiet življenjskega okolja. Med temi kvalitetami je treba posebej poudariti pomen ohranjanja nevznemirjenosti oziroma istočasno nevarnost vdora nemira v določenih letnih obdobjih (obdobje reprodukcije in vzreje mladičev) v območja z gamsom, divjim petelinom in ruševcem. Slednje velja kot eno pomembnih izhodišč pri načrtovanju vseh večjih posegov v okolje.

Osrednji del območja je zaradi naglega vdora in širjenja vpliva sekundarnih dejavnosti v prostoru (urbanizacija, industrializacija, turizem oziroma množična rekreacija v obmestnih območjih) v pogledu življenjskih možnosti za divjad še posebej problematičen. Močno izražene trende izginjanja "klasičnih" vrst poljske divjadi (p.jerebice, prepelice, polj.zajca in fazana) pri današnji stopnji izkoriščanja prostora ni mogoče zaustaviti. Pač pa je pri načrtovanju primarnih dejavnosti (kmetijstva in gozdarstva potrebno upoštevati širjenje parkljastih vrst divjadi (srnjadi, jelenjadi in divjih prašičev) v območje.

Spodnji južni del regije se navezuje na visokokraško območje z značilno velikim deležem gozdov v prostoru. To je tipično območje z veliko divjadjo - medved, jelenjad, srnjad in divji prašič so razširjeni in številčno dobro zastopani v celotnem prostoru, prostorsko omejeno pa se pojavljata tudi gams in divji petelin.

Iz današnje številčnosti in razširjenosti parkljaste divjadi izhajajoče različno izražene konfliktne situacije v odnosu med kmetijstvom in gozdarstvom na eni, ter lovstvom na drugi strani je potrebno v prihodnje reševati z medsebojno usklajenim načrtovanjem (družbeni dogovori).

	srnjad	jelenjad	gams	muflon	d.prašič	v.petelin	rušavec	medved	polj.divjad	v.perjad
LJUBLJANA-VIČ-RUDNIK										
Brezovica	x								x	x
Brdo	x								x	
Dobrova	x		x	x	x	x	x			
Horjul	x									
Ig	x	x	x		x			x		x
Mokerc	x	x	x		x			x		
Polhov gradec	x		x		x	x				
Rakovnik	x								x	x
Šentjošt	x		x							
Škofljica	x	x			x			x		
Rakitna	x	x	x		x			x		x
Tomišelj	x	x			x			x	x	x
Turjak	x	x			x			x		
Vel.Lašče	x	x			x			x		
Vič	x	x							x	x
LJUBLJANA-MOSTE-POLJE										
Laze	x	x			x					x
Pugled	x	x			x				x	x
LJUBLJANA-ŠIŠKA										
Šentvid	x		x	x					x	
Šmarna gora	x		x	x					x	
Medvode	x					x			x	
Vodice	x		x						x	
g.l.Ljublj.polje-Rožnik	x								x	
CERKNICA										
Babno polje	x	x			x	x		x		
Begunje	x	x	x		x	x		x		
Cajnarje	x	x	x		x			x		
Cerknica	x	x	x		x	x		x		x
Grahovo	x	x	x		x			x		
Iga vas	x	x			x	x		x		x
Nova vas	x	x			x			x		
Otok/Gornje jezero	x	x	x		x			x		x
Rakek	x	x	x		x			x		
Stari trg	x	x			x			x		
Žilce	x	x	x		x			x		
g.l.Jelen (del)	x	x	x			x		x		
LITIJA										
Litija	x	x			x					x
Šmartno	x	x			x					
Kresnice	x	x			x					x
Dole	x	x			x	x				
Gabrovka	x	x			x					
Polšnik	x	x	x		x	x				
Vače	x	x			x					x

	srnjad	jelenjad	gams	muflon	d.prašič	v.petelin	rušavec	medved	polj.divjad	v.perjad
GROSUPLJE										
Grosuplje	x	x			x			x		
Krka	x	x			x			x		
Taborska jama	x	x			x			x		
Šentvid pri Stični	x	x			x			x		
Ivančna gorica	x	x			x			x		
Višnja gora	x	x			x			x		
Suha krajina	x	x			x			x		
Dobropolje	x	x	x		x			x		
LOGATEC										
Logatec	x	x	x		x			x		
Rovte	x	x	x		x	x		x		
Hotederščica	x	x			x			x		
Žiri	x	x	x		x	x				
RIBNICA										
Ribnica	x	x	x		x	x		x		
Dolenja vas	x	x	x		x	x		x		
Velike Poljane	x	x	x		x			x		
Loški potok	x	x			x	x		x		
Sodražica	x	x	x		x	x		x		
VRHNIKA										
Vrhnika	x	x			x					
Borovnica	x	x	x		x			x		
g.l.Ljublj.vrh	x	x			x			x		
KAMNIK										
Motnik	x	x	x		x	x				
Stahovica	x	x			x	x				
Sela pri Kamniku	x				x					
Tuhinj	x	x			x	x				
Kamnik	x		x							
Komenda	x									x
ZGD Kozorog (del)	x	x								x
KOČEVJE										
Banja loka	x	x	x		x			x		
Drava Trava	x	x	x		x	x		x		
Kočevje	x	x			x			x		
Mala gora	x	x			x			x		
Osilnica	x	x	x		x			x		
Predgrad	x	x	x		x			x		
Štanga	x	x	x		x			x		
g.l.Žitna gora	x	x			x			x		
g.l.Medved	x	x			x			x		

OPUŠČANJE IN ZARAŠČANJE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ

(Priloga: Pregledna karta regije po intenziteti opuščanja kmetijskih zemljišč
v območju katastrskih občin M 1 : 200 000)

Po podatkih posebne študije Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo v Ljubljani poteka v SR Sloveniji že dalj časa proces opuščanja kmetijskih zemljišč in zaraščanja teh zemljišč z gozdom. Opuščanje in zaraščanje je že zavzelo obseg okrog 237.500 ha ali cca 11,7% vseh površin SR Slovenije in ne poteka načrtno, temveč pomeni slabšanje razmer pri smotrni namenski rabi prostora, zlasti z vidika pridelovanja hrane, prehranske bilance in predvidene stopnje samooskrbe s hrano, zmanjševanja aktivnega poselitvenega prostora, kakor tudi s krajinsko-estetskega vidika za ohranjanje kulturne krajine.

V bilančnem tabelarnem prikazu so po občinah razčlenjene ocene opuščanja in zaraščanja kmetijskih zemljišč po sledečih kriterijih:

- BO OPUŠČENO (v obdobju prihodnjih 10 let):

To so danes še obdelane in izhodiščne kmetijske površine a se bodo verjetno opustile zaradi neprimernih tal, neracionalnosti kmetijske izrabe, starosti lastnikov, zdravstvenega stanja, nasledstva.

- ŽE OPUŠČENO:

Te površine so že opuščene iz kmetijske izrabe ali pa je ta samo delna in slučajna ter je z gotovostjo računati z zaraščanjem.

- ZAČETKI ZARAŠČANJA

Na teh površinah so še vidni začetki zaraščanja z zgoščevanjem grmovnega rasti in mladik gozdnega drevja, ki predvsem intenzivno prodira iz gozdnih robov na prostor nekdanjih kmetijskih površin.

- POLNO ZARAŠČANJE

je na takih površinah v polnem teku, tako da je razvoj v smeri gozda povsem jasen. Ponekod so še bolj ali manj izoblikovani gozdovi, ki pa še niso upoštevani v gozdnogospodarskih načrtih kot legalizirane gozdne površine.

Opuščena kmetijska zemljišča, ki se zaraščajo z gozdom, je treba v občinskem prostorskem planu posebej prikazati in s samoupravnim sporazumom med kmetijsko

zemljiško skupnostjo, samoupravno interesno skupnostjo za gozdarstvo gozdnogospodarskega območja ter drugimi zainteresiranimi samoupravnimi organizacijami in skupnostmi določiti ukrepe za zmanjševanje zaraščanja oziroma ukrepe za ohranitev prvotnih ali uvajanje novih družbeno dogovorjenih funkcij takšnih zemljišč. Pri reševanju teh vprašanj kaže iskati rešitve v naslednjem:

- na čim večjem delu teh zemljišč naj bi se ohranila vsaj ekstenzivna kmetijska proizvodnja;
- del teh zemljišč naj bi se začasno uporabil za osnovanje plantaž gozdnega drevja;
- na čim manjšem delu teh zemljišč naj bi se prepustilo, da jih zaraste gozd (z umetnim pogozdovanjem ali z naravnim procesom zaraščanja);
- del teh zemljišč bi lahko, vsaj delno prevzemal in tudi ekvivalentno nadomeščal primarno proizvodnjo, ki se omejuje na območjih visokoproduktivnih zemljišč zaradi preprečevanja potreb po prostoru za urbano in infrastrukturno izgradnjo.

O C E N A P R O S T O R S K E R A Z V O J N E U S M E R I T V E

Osnovni prostorski in družbeni cilj področja gozdarstva je zagotovitev trajnosti varovalnih in lesnoproizvodnih funkcij gozdov v območju SR Slovenije.

To pomeni trajno ohranjanje in pospeševanje vseh funkcij gozda, tj. funkcioniranje vseh ekoloških in bioloških sistemov v slehernem naravnem prostoru, kar je tudi elementarni pogoj zdravega življenjskega okolja.

Gozd in gozdnata krajina imata odločujočo vlogo stabilizatorja in regeneritorja okolja v antropogenih sistemih legalizirane in industrializirane krajine kakršno predstavlja tudi obravnavano plansko območje regije oz. območje občin mesta Ljubljane.

Glede na zahtevnost problematike, opredeljevanja optimalnih skladnosti razmerij med naravo in družbo, je v obravnavanem prostoru potrebno izvesti zelo podrobno načrtovanje vseh elementov predvidenih v tekstovnem delu smernic.

Za potrebe predhodne ocene stanja in razvojnih možnosti je izvedena globalna analiza (za 44.355 ha gozdnih površin, kar predstavlja 49% od celokupne površine 90.333 ha zemljišč v občinah mesta Ljubljane) vrednotenja gozdnega prostora in členitev po delnih kriterijih prednostnih območij gozdnega prostora ljubljanskih občin na:

- gozdove s poudarjeno varovalno funkcijo
5000 ha - 11 % površin
- gozdove s poudarjeno lesnoproizvodno funkcijo
9100 ha - 21 % "
- gozdove s pomembno potencialno lesnoproizvodno funkcijo
28005 ha - 63% "
- gozdove z manj poudarjenimi funkcijami varovanja in lesne proizvodnje
2250 ha - 5% površin.

Nadaljnje temeljno izhodišče za opredeljevanje prostorskih razmerij so predhodni podatki o opuščanju in zaraščanju kmetijskih zemljišč, kar za ljubljanske občine predstavlja proces, ki je po oceni zajel 10.747 ha negdanjih kmetijskih zemljišč (kar predstavlja 26% od celokupne površine kmetijskih zemljišč, ki znašajo po katastrskih podatkih 41.046 ha).

Če družbene zahteve po prostoru opredelimo z zahtevami za razmestitev 430.000 prebivalcev, v območju ljubljanskih občin, oz. za 150.000 novih prebivalcev, za kolikor se približno povečuje demografska projekcija, potem je potrebno zagotoviti cca. 6000 ha novih površin za bivanje, delo in rekreacijo.

Tako predstavljena družbena zahteva po primarnem prostoru je, glede na globalno oceno naravnih razmer, zelo odgovorna planerska naloga vseh udeležencev planiranja. Potrebno bo poiskati skrajno racionalno usmeritev za angažiranje novih plodnih površin za potrebe urbanizacije in infrastrukture.

Za območja, ki jih prekrivajo gozdovi ali pa se zaraščajo z gozdnim drevjem, bi morali upoštevati nekatere bistvene prostorske razvojne opredelitve:

- A. Vse grajene strukture se razmestijo samo na kmetijskih zemljiščih.
- B. Grajene strukture se razmeščajo pretežno na kmetijskih in le delno v gozdnem prostoru.
- C. Težišče razmestitve grajenih struktur je pretežno v gozdnem prostoru, le deloma na kmetijskem.

VARIANTA A : predstavlja predvsem veliko površinsko razvojno smer na jug na območje Ljubljanskega barja. S to usmeritvijo je doseženo maksimalno varovanje gozdnih zemljišč, kar hkrati pomeni tudi razbremenjevanje pritiska dnevne rekreacije na gozdove severnega območja, ker bi se tako del te rekreacije intenzivneje preusmeril v gozdove Krimskega in Mokrškega območja.

VARIANTA B : je za razliko od variante A, veliko površinske koncentrirane organizacije urbanega prostora, orientirana na malopovršinsko

angažiranje plodnih zemljišč. Prednost te variante je predvsem v sledečem:

- 1.) možna je najracionalnejša izraba plodnih zemljišč glede njihovih naravnih in fizičnih danosti.
- 2.) glede na obstoječo urbanizacijo in infrastrukturo bi pomenilo najcenejše angažiranje novih površin v njihovi bližini
- 3.) v smislu mikro policentrizma bi se tako mestna, predvsem pa izvenmestna in ruralna poselitev lažje in hitreje izoblikovala v celovita funkcionalna urbana jedra.
- 4.) do l.2000 ohranjamo mestno in izvenmestno podobo dokaj nespremenjeno, hkrati ostaja Barje rezerva za potrebe po letu 2000

VARIANTA C : Vsled potrebe po maksimalnem varovanju kmetijskih zemljišč, predvsem ravninskega sveta se orientira razvojna smer v veliki meri na območje severa , na prostor ravninskih borovih gozdov in drugih gozdnih združb, ki bi po predhodnih natančnih raziskavah, lahko prevzela težišče urbanega razvoja. Problem te variante so nezadostne raziskave gozdnega prostora, kakor tudi drugih ekoloških parametrov, ki so osnova za kakršnekoli akcije v prostoru.

Prednost te variante pa je gotovo v tem, da je nadomešnage proizvodnje plodnih zemljišč najlažje nadomestilo z ekvivalentom intenzivnejših gojitvenih ukrepov v potencialnih lesnoproizvodnih gozdovih.

Poseganje v gozdni prostor z dominantnimi varovalnimi funkcijami (v najširšem smislu) bi bilo tvegano in nesmotrno , kajti varovalne funkcije gozda niso nadomestljive z drugo lokacijo.

Problematico nadomestljivosti pa moramo seveda obravnavati v celotnem sklopu plodnih zemljišč, med drugim tudi s stališča samoskrbe, ki znaša komaj 0,06 ha ornih ekvivalentov za območje ljubljanskih občin (republiški dogovorjeni obseg je 0,20 ha ornih ekvivalentov), kar opuščanje in zaraščanje kmetijskih zemljišč še slabša - oz.zahteva tako reševanje, da te površine nadomeščajo izgubljeno produkcijo dolinskih zemljišč, ki so prešla v urbano izrabo.

Upravna občina LJUBLJANA-CENTER - sumarij

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplodno	Skupaj
družbeno	40	40		42	244	366
zasebno	34	16		33	48	131
Skupaj	74	56		75	292	497

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Skupaj kmetijska zemljišča	175 ha	100%		
ne bo opuščeno	58 ha	33%		
bo opuščeno			86 ha	49%
že opuščeno			31 ha	18%
začetki zaraščanja			-	
zaraščanje			-	
Skupna površina v opuščanju			117 ha	67%

III. GOZDOVI PO GOZDNOGOSPODARSKIH NAČRTIH (po stanju leta 1968)

- Gozdovi s pomembno potencialno lesno-proizvodno funkcijo	33 ha	100%
S k u p a j	33 ha	100%

IV. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA (območja po zakonu o kmetijskih zemljiščih)

- Prvo območje
- Drugo območje

Upravna občina LJUBLJANA-MOSTE-POLJE - sumarij

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Nepiodno	Vinogr.	Skupaj
družbeno	607	456	105	937	863		2968
zasebno	2303	1869	667	7200	228	1	12268
Skupaj	2910	2325	772	8137	1091	1	15236

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Skupaj kmetijska zemljišča	6258 ha	100%		
ne bo opuščeno	5272 ha	84%		
bo opuščeno			732 ha	12%
že opuščeno			177 ha	3%
začetki zaraščanja			77 ha	1%
zaraščanje			-	
Skupna površina v opuščanju			986 ha	16%

III. GOZDOVI PO GOZDNOGOSPODARSKIH NAČRTIH (po stanju leta 1968&

- Gozdovi s poudarjeno varovalno funkcijo	1150 ha	14%
- Gozdovi s pomembno potencialno lesno-proizvodno funkcijo	6989 ha	86%
S k u p a j	8139 ha	100%

IV. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA (območja po zakonu o kmetijskih zemljiščih)

- Prvo območje
- Drugo območje

Upravna občina LJUBLJANA-ŠIŠKA - sumarij

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

Instništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Nepiodno		Skupaj
družbeno	882	420	108	1228	859		3497
zasebno	2659	2069	413	6643	320		12104
Skupaj	3541	2489	521	7871	1179		15601

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Skupaj kmetijska zemljišča	6900 ha	100%		
ne bo opuščeno	5410 ha	78%		
bo opuščeno			814 ha	12%
že opuščeno			537 ha	8%
začetki zaraščanja			72 ha	1%
zaraščanje			67 ha	1%
Skupna površina v opuščanju			1490 ha	22%

III. GOZDOVI PO GOZDNOGOSPODARSKIH NAČRTIH (po stanju leta 1968)

- Gozdovi s poudarjeno varovalno funkcijo	1350 ha	17%
- Gozdovi s poudarjeno lesnoproizvodno funkcijo	300 ha	4%
- Gozdovi s pomembno, potencialno lesnoproizvodno funkcijo	4357 ha	53%
- Ostali gozdovi z manj poudarjenimi funkcijami	2150 ha	26%
S k u p a j	8157 ha	100%

IV. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA (območja po zakonu o kmetijskih zemljiščih)

- Prvo območje
- Drugo območje

Upravna občina LJUBLJANA-VIČ-RUDNIK - sumarij

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplodno		
družbeno	977	3957	310	5584	1665		12493
zasebno	5749	12516	1763	21410	423		41861
Skupaj	6726	16473	2073	26994	2088		54354

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Skupaj kmetijska zemljišča	24845 ha	100%
ne bo opuščeno	17256 ha	69%
bo opuščeno	3709 ha	15%
že opuščeno	1734 ha	7%
začetki zaraščanja	1196 ha	5%
zaraščanje	950 ha	4%
Skupna površina v opuščanju	7589 ha	31%

III. GOZDOVI PO GOZDNOGOSPODARSKIH NAČRTIH (po stanju leta 1968)

- Gozdovi s poudarjeno varovalno funkcijo	1900 ha	7%
- Gozdovi s poudarjeno lesnoproizvodno funkcijo	8800 ha	33%
- Gozdovi s pomembno potencialno lesnoproizvodno funkcijo	16353 ha	60%
S k u p a j	27053 ha	100%

IV. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA (območja po zakonu o kmetijskih zemljiščih)

- Prvo območje
- Drugo območje

SKUPAJ OBČINE MESTA LJUBLJANE

65

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplošno	Vinogr.	Skupaj
družbeno	2812	5260	717	8042	4342		21173
zasebno	11792	17026	2983	36173	1185		69160
Skupaj	14604	22286	3700	44215	5527	1	90333

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Skupaj kmetijska zemljišča	41046 ha	100%		
ne bo opuščeno	30299 ha	74%		
bo opuščeno			5538 ha	14%
že opuščeno			2838 ha	7%
začetki zaraščanja			1354 ha	3%
zaraščanje			1617 ha	2%
Skupna površina v opuščanju			10747 ha	26%

III. GOZDOVI PO GOZDNOGOSPODARSKIH NAČRTIH (po stanju leta 1968)

- Gozdovi s poudarjeno varovalno funkcijo	5000 ha	11%
- Gozdovi s poudarjeno lesnoproizvodno funkcijo	9100 ha	21%
- Gozdovi s pomembno potencialno lesnoproizvodno funkcijo	28005 ha	63%
- Ostali gozdovi z manj poudarjenimi funkcijami	2250 ha	5%
S k u p a j	44355 ha	100%

IV. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA (območja po zakonu o kmetijskih zemljiščih)

- Prvo območje
- Drugo območje

Upravna občina CERKNICA - sumarij

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplošno	T.M.R.	Skupaj
družbeno	478	1998	2066	9954	1217	124	15857
zasebno	4041	11329	2739	13887	168	251	32415
Skupaj	4519	13327	4805	23941	1385	375	48252

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Skupaj kmetijska zemljišča	22667 ha	100%
ne bo opuščeno	13148 ha	58%
bo opuščeno	2687 ha	12%
že opuščeno	2206 ha	10%
začetki zaraščanja	1932 ha	9%
zaraščanje	2694 ha	11%
Skupna površina v opuščanju	9519 ha	42%

III. GOZDOVI PO GOZDNOGOSPODARSKIH NAČRTIH (po stanju leta 1968)

- Gozdovi s poudarjeno varovalno funkcijo	1150 ha	4%
- Gozdovi s pomembno potencialno lesno-proizvodno funkcijo	24149 ha	94%
- Ostali gozdovi z manj poudarjenimi funkcijami	450 ha	2%
S k u p a j	25749 ha	100%

IV. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA (območja po zakonu o kmetijskih zemljiščih)

- Prvo območje
- Drugo območje

Upravna občina DOMŽALE - sumarij

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplodno	Trstič. MOCVIL.	Skupaj
družbeno	1009	911	169	1662	828	10	4589
zasebno	4687	3794	1164	9408	341	8	19402
Skupaj	5696	4705	1333	11070	1169	18	23991

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Skupaj kmetijska zemljišča	11619 ha	100%		
ne bo opuščeno	10715 ha	92%		
bo opuščeno			472 ha	4%
že opuščeno			124 ha	1%
začetki zaraščanja			258 ha	2%
zaraščanje			50 ha	1%
Skupna površina v opuščanju			904 ha	8%

III. GOZDOVI PO GOZDNOGOSPODARSKIH NAČRTIH (po stanju leta 1968)

- Gozdovi s poudarjeno varovalno funkcijo	2600 ha	23%
- Gozdovi s pomembno potencialno lesno- proizvodno funkcijo	8166 ha	72%
- Ostali gozdovi z manj poudarjenimi funkcijami	550 ha	5%
S k u p a j	11316 ha	100%

IV. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA (območja po zakonu o kmetijskih zemljiščih)

- Prvo območje
- Drugo območje

Upravna občina GROSUPLJE - sumarij

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Nepločno	Vinogr.	Skupaj
družbeno	741	1105	248	2319	1101	2	5516
zasebno	6380	7554	2861	19428	281	56	36560
Skupaj	7121	8659	3109	21747	1382	58	42076

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Skupaj kmetijska zemljišča	15875 ha	100%		
ne bo opuščeno	13476 ha	84%		
bo opuščeno			987 ha	6%
že opuščeno			893 ha	6%
začetki zaraščanja			412 ha	3%
zaraščanje			107 ha	1%
Skupna površina v opuščanju			2399 ha	16%

III. GOZDOVI PO GOZDNOGOSPODARSKIH NAČRTIH (po stanju leta 1968)

- Gozdovi s poudarjeno varovalno funkcijo	4200 ha	19%
- Gozdovi s pomembno potencialno lesno-proizvodno funkcijo	17720 ha	80%
- Ostali gozdovi z manj poudarjenimi funkcijami	200 ha	1%
S k u p a j	22120 ha	100%

IV. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA (območja po zakonu o kmetijskih zemljiščih)

- Prvo območje
- Drugo območje

Upravna občina KAMNIK - sumarij

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplodno	Prstič. Močvir.	Skupaj
družbeno	523	147	1949	5132	2573	2	10326
zasebno	3016	2811	1820	10705	247	2	18601
Skupaj	3539	2958	3769	15837	2820	4	28927

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Skupaj kmetijska zemljišča	10267 ha	100%		
ne bo opuščeno	8026 ha	78%		
bo opuščeno			475 ha	4%
že opuščeno			1203 ha	12%
začetki zaraščanja			551 ha	5%
zaraščanje			12 ha	1%
Skupna površina v opuščanju			2241 ha	22%

III. GOZDOVI PO GOZDNOGOSPODARSKIH NAČRTIH (po stanju leta 1968)

- Gozdovi s poudarjeno varovalno funkcijo	8900 ha	53%
- Gozdovi s pomembno potencialno lesno-proizvodno funkcijo	7287 ha	44%
- Ostali gozdovi z manj poudarjenimi funkcijami	500 ha	3%
S k u p a j	16687 ha	100%

IV. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA (območja po zakonu o kmetijskih zemljiščih)

- Prvo območje
- Drugo območje

Upravna občina KOČEVJE - sumarij

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Noplodno	Vinogr.	Skupaj
družbeno	4396	12343	18411	26159	992	4	62305
zasebno	1710	3788	3071	5428	273	11	14281
Skupaj	6106	16131	21482	31587	1265	15	76586

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Skupaj kmetijska zemljišča	15330 ha	100%
ne bo opuščeno	5802 ha	38%
bo opuščeno	1894 ha	12%
že opuščeno	2515 ha	16%
začetki zaraščanja	1671 ha	11%
zaraščanje	3448 ha	23%
Skupna površina v opuščanju	9528 ha	62%

III. GOZDOVI PO GOZDNOGOSPODARSKIH NAČRTIH (po stanju leta 1968)

- Gozdovi s poudarjeno varovalno funkcijo	3500 ha	6%
- Gozdovi s pomembno potencialno lesno- proizvodno funkcijo	51496 ha	89%
- Ostali gozdovi z manj poudarjenimi funkcijami	3100 ha	5%
S k u p a j	58096 ha	100%

IV. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA (območja po zakonu o kmetijskih zemljiščih)

- Prvo območje
- Drugo območje

Upravna občina LITIJA - sumarij

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplodno	Vinogr.	Skupaj
družbeno	223	374	108	4652	1065	2	6424
zasebno	3370	4440	2248	15747	328	206	26339
Skupaj	3593	4814	2356	20399	1393	208	32763

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Skupaj kmetijska zemljišča	10967 ha	100%		
ne bo opuščeno	8631 ha	79%		
bo opuščeno			918 ha	8%
že opuščeno			840 ha	8%
začetki zaraščanja			433 ha	4%
zaraščanje			145 ha	1%
Skupna površina v opuščanju			2336 ha	21%

III. GOZDOVI PO GOZDNOGOSPODARSKIH NAČRTIH (po stanju leta 1968)

- Gozdovi s poudarjeno varovalno funkcijo	3900 ha	16%
- Gozdovi s pomembno potencialno lesno-proizvodno funkcijo	20190 ha	84%
S k u p a j	24090 ha	100%

IV. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA (območja po zakonu o kmetijskih zemljiščih)

- Prvo območje
- Drugo območje

Upravna občina LOGATEC - sumarij

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivna p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplodno	Trstic. Močvir.	Skupaj
družbeno	117	350	220	3622	372		4681
zasebno	1204	2706	1561	7046	85	9	12611
Skupaj	1321	3056	1781	10668	457	9	17292

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Skupaj kmetijska zemljišča	6157 ha	100%		
ne bo opuščeno	3872 ha	63%		
bo opuščeno			764 ha	12%
že opuščeno			784 ha	13%
začetki zaraščanja			566 ha	9%
zaraščanje			171 ha	3%
Skupna površina v opuščanju			2285 ha	37%

III. GOZDOVI PO GOZDNOGOSPODARSKIH NAČRTIH (po stanju leta 1968)

- Gozdovi s poudarjeno varovalno funkcijo	950 ha	7%
- Gozdovi s pomembno potencialno lesno-proizvodno funkcijo	12680 ha	93%
S k u p a j	13630 ha	100%

IV. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA (območja po zakonu o kmetijskih zemljiščih)

- Prvo območje
- Drugo območje

Upravna občina RIBNICA - sumarij

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplodno	Skupaj
družbeno	202	731	190	3855	561	5539
zasebno	2549	6326	785	10220	175	20055
Skupaj	2751	7057	975	14075	736	25594

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Skupaj kmetijska zemljišča	10576 ha	100%
ne bo opuščeno	7312 ha	69%
bo opuščeno	1090 ha	10%
že opuščeno	1513 ha	14%
začetki zaraščanja	504 ha	5%
zaraščanje	157 ha	2%
Skupna površina v opuščanju	3264 ha	31%

III. GOZDOVI PO GOZDNOGOSPODARSKIH NAČRTIH (po stanju leta 1968)

- Gozdovi s poudarjeno varovalno funkcijo	1100 ha	8%
- Gozdovi s pomembno potencialno lesno-proizvodno funkcijo	11880 ha	81%
- Ostali gozdovi z manj poudarjenimi funkcijami	1600 ha	11%
S k u p a j	14580 ha	100%

IV. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA (območja po zakonu o kmetijskih zemljiščih)

- Prvo območje
- Drugo območje

Upravna občina VRHNIKA - sumarij

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplošno	Trstič. Močvir.	Skupaj
družbeno	356	1195	90	2403	612	6	4662
zasebno	1411	3307	640	6708	141	6	12213
Skupaj	1767	4502	730	9111	753	12	16875

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Skupaj kmetijska zemljišča	7000 ha	100%		
ne bo opuščeno	6668 ha	95%		
bo opuščeno			197 ha	2%
že opuščeno			65 ha	1%
začetki zaraščanja			12 ha	1%
zaraščanje			58 ha	1%
Skupna površina v opuščanju			332 ha	5%

III. GOZDOVI PO GOZDNOGOSPODARSKIH NAČRTIH (po stanju leta 1968)

- Gozdovi s poudarjeno varovalno funkcijo	650 ha	8%
- Gozdovi s pomembno potencialno lesno- proizvodno funkcijo	7964 ha	92%
S k u p a j	8614 ha	100%

IV. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA (območja po zakonu o kmetijskih zemljiščih)

- Prvo območje
- Drugo območje

SKUPAJ OSTALE OBČINE V REGIJI

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

Lnstništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplodno	TMR	V	Skupaj
družbeno	8045	19154	23451	59758	9321	142	8	119879
zasebno	28368	46055	16889	98577	2039	276	273	192477
Skupaj	36413	65209	40340	158335	11360	418	281	312356

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Skupaj kmetijska zemljišča	110458 ha	100%	
ne bo opuščeno	77650 ha	70%	
bo opuščeno			9484 ha 9%
že opuščeno			10143 ha 9%
začetki zaraščanja			6339 ha 6%
zaraščanje			6842 ha 6%
Skupna površina v opuščanju	32808 ha	30%	

III. GOZDOVI PO GOZDNOGOSPODARSKIH NAČRTIH (po stanju leta 1968)

- Gozdovi s poudarjeno varovalno funkcijo	26950 ha	14%
- Gozdovi s pomembno potencialno lesno-proizvodno funkcijo	161532 ha	83%
- Ostali gozdovi z manj poudarjenimi funkcijami	6400 ha	3%
S k u p a j	194882 ha	100%

IV. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA (območja po zakonu o kmetijskih zemljiščih)

- Prvo območje
- Drugo območje

SKUPAJ REGIJA LJUBLJANE

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplošno	IMR	V	Skupaj
družbeno	10857	24414	24168	67800	13663	142	8	141052
zasebno	40160	63081	19872	134750	3224	276	274	261637
Skupaj	51017	87495	44040	202550	16887	418	282	402689

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Skupaj kmetijska zemljišča	151504 ha	100%	
ne bo opuščeno	107949 ha	71%	
bo opuščeno	15022 ha	10%	
že opuščeno	12981 ha	9%	
začetki zaraščanja	7693 ha	5%	
zaraščanje	7859 ha	5%	
Skupna površina v opuščanju	43555 ha	29%	

III. GOZDOVI PO GOZDNOGOSPODARSKIH NAČRTIH (po stanju leta 1968)

- Gozdovi s poudarjeno varovalno funkcijo	31950 ha	13%
- Gozdovi s poudarjeno lesnoproizvodno funkcijo	9100 ha	4%
- Gozdovi s pomembno potencialno lesnoproizvodno funkcijo	189537 ha	79%
- Ostali gozdovi z manj poudarjenimi funkcijami	8650 ha	4%
S k u p a j	239237 ha	100%

IV. KMETIJSKA ZEMLJIŠČA (območja po zakonu o kmetijskih zemljiščih)

- Prvo območje
- Drugo območje

Inštitut za gozdno in lesno
gospodarstvo pri Biotehniški fakulteti
LJUBLJANA, Večna pot 2

K M E T I J S T V O

GRADIVO ZA PRIPRAVO PROSTORSKIH SMERNIC ZA IZDELAVO DOLGOROČNIH PLANSKIH
DOKUMENTOV "LJUBLJANA 2000" IN SREDNJEROČNIH DRUŽBENIH PLANOV OBČIN IN
MESTA LJUBLJANE S PROSTORSKIM PLANOM ZA OBDOBJE 1981 - 1985

GRADIVO SO PRIPRAVILI:

Gradivo za smernice (poglavje I - V):

MARKO PLEŠKO, dipl.ing.agr.

- I. Nekatero značilnosti dosedanje zemljiške politike glede plodnih zemljišč ter stanja v kmetijskem prostoru
- II. Ocena možnosti družbenega razvoja področja kmetijstva (gozdarstva), s poudarkom na kmetijski zemljiški politiki in prostorskimi možnostmi v naslednjih planskih obdobjih
- III. Zagotavljanje pogojev za realizacijo potencialnih razvojnih možnosti kmetijstva glede na kmetijska zemljišča in rastlinsko proizvodnjo
- IV. Osnutek konkretnih prostorskih smernic za področje kmetijstva
- V. Podrobnejše osnove za kmetijsko zemljiško politiko po posameznih območjih občin mesta Ljubljane in drugih občin v okviru medobčinskega sodelovanja za potrebe priprave dolgoročnih planskih dokumentov "Ljubljana 2000" in srednjeročnih družbenih planov občin in mesta Ljubljane s prostorskimi plani za obdobje 1981 - 1985

Kartno gradivo - osnove in topografske opise območij

KMETIJSKE ZEMLJIŠKE SKUPNOSTI OBČIN

Ljubljana Moste

- Bežigrad
- Šiška
- Vič-Rudnik

Kamnik

Domžale

Litija

Grosuplje

Ribnica

Kočevje

Cerknica

Vrhnika

Logatec

PROSTORSKE SMERNICE ZA PODROČJE KMETIJSTVA

U v o d

Definicija smernic in nekaterih sestavin v procesu družbenega planiranja

1.) Smernice za pripravljane družbenih planov opredeljujejo skupne cilje, izhodišča, usmeritve in okvire družbene politike za naslednje plansko obdobje ob upoštevanju analiz in skupno ocenjenih možnosti in pogojev za razvoj. Smernice upoštevajo oceno možnosti družbenega razvoja kot strokovno analitično osnovo, ki ima zlasti naslednje sestavine:

- analizo dosedanjega družbenega razvoja z opredelitvijo nerešenih problemov in njihovih vzrokov,
- projekcijo nadaljevanja dosedanjih razvojnih značilnosti z analizo problemov, ki jih zaradi takšnega razvoja pričakujemo v naslednjem planskem obdobju (spontani razvoj pod nespremenjenimi sedanjimi pogoji) in
- različne možnosti razvoja in potrebne ukrepe za njihovo uresničevanje.

Ocena možnosti razvoja za potrebe izdelave prostorskih planov vsebuje tudi oceno primernosti prostora za posamezne dejavnosti. Oceni možnosti družbenega razvoja je priloženo dokumentacijsko in drugo gradivo, ki je pomembno za razumevanje te ocene.

Takšna opredelitev smernic ter strokovno analitične ocene se smiselno uporablja tudi za smernice za plan in samoupravno sporazumevanje o temeljih planov krajevnih skupnosti.

2.) Dolgoročni prostorski plani družbenopolitičnih skupnosti opredeljujejo naravne in z delom ustvarjene pogoje družbenega razvoja in določajo tiste temeljne razvojne usmeritve iz dolgoročnih planov, ki zajemajo zlasti:

- zasnovo namenske rabe prostora,
- opredelitev območij, za katere je potrebno izdelati posebne plane,
- zasnovo prostorske organizacije dejavnosti ter skupne interese, cilje in kriterije, pomembne za opredeljevanje te zasnove,
- kmetijsko zemljo in gozd, izboljševanje ter pridobivanje novih plodnih površin kot bistveno obliko in sredstvo kultiviranja in izboljšanja okolja ter racionalne uporabe zemljišč,
- okvire ukrepov iz pristojnosti družbenopolitične skupnosti za uresničevanje

prostorskega plana ter pravice in odgovornosti krajevnih skupnosti, njihovega sodelovanja v okviru občin in medobčinskega sodelovanja ter samoupravnih interesnih skupnosti, njihovih enot in temeljnih skupnosti pri oblikovanju in uresničevanju dolgoročnega prostorskega plana.

V srednjeročnih družbenih planih družbenopolitičnih skupnosti so opredeljeni ukrepi, prednostne naloge oziroma cilji dolgoročnega prostorskega plana, ki se uresničujejo v srednjeročnem obdobju.

3.) Občine, ki so povezane v mestno oziroma regionalno skupnost kot posebno družbenopolitično skupnost v skladu s svojimi statuti, na samoupraven način določajo skupne interese, ki jih bodo uresničevale in usklajevale v tej skupnosti in postopek planiranja v njej. Hkrati določijo organe, roke in postopke za pripravljanje, sprejemanje in uresničevanje planiranja v tej skupnosti.

Dve občini ali več občin lahko sprejme dogovor o skupnih temeljih planov. Pobudo za sklenitev takšnega dogovora sproži skupščina ene ali več skupščin občin, lahko pa tudi Skupščina SR Slovenije. Skupščine občin, na katere je naslovljena pobuda za sklenitev dogovora o skupnih temeljih planov, so dolžne obravnavati pobudo za sklenitev dogovora o skupnih temeljih planov in do pobe zavzeti stališče.

4.) Politiko organiziranja dejavnosti v prostoru, smotrnega gospodarjenja v prostoru, namenske rabe prostora ter varovanja naravnih, kulturnih in zgodovinskih danosti v njem za obdobje deset in več let določa dolgoročni prostorski plan SR Slovenije.

Dolgoročni plan in dolgoročni prostorski plan SR Slovenije temeljita na enem ali več dogovorih o skupnih temeljih dolgoročnega plana, ki vsebuje skupno politiko, razvojne usmeritve in naloge na tistih področjih gospodarskega, socialnega in prostorskega ter kulturnega razvoja, ki predstavljajo splošno gospodarsko in družbeno osnovo (infrastrukturo) za uresničitev politike dolgoročnega razvoja.

Dogovor o skupnih temeljih dolgoročnega plana in dolgoročnega prostorskega plana SR Slovenije je splošni družbeni akt in podlaga za samoupravne sporazume in dogovore srednjeročnih planov, v katerem udeleženci samoupravnih sporazumov in dogovorov o temeljih svojih planov določajo materialne, finančne in druge obveznosti za njihovo uresničevanje za obdobja srednjeročnih planov.

Dosedaj podane uvodne opredelitve nekaterih pomembnejših faz in dokumentov, ki nastopajo v procesu družbenega planiranja, nam olajšujejo razumevanje planerskega procesa ter pristop k izdelavi prostorskih smernic za potrebe dolgoročnih in srednjeročnih planskih dokumentov.

Vprašanja okolja, narodne obrambe in družbene samozaščite, ki zadevajo kmetijstvo in gozdarstvo, so vgrajena v posameznih smernicah za te dejavnosti ali nastopajo tudi na drugih mestih gradiv za potrebe priprave smernic ostalih dejavnosti.

I. NEKATERE ZNAČILNOSTI DOSEDANJE ZEMLJIŠKE POLITIKE GLEDE PLODNIH ZEMLJIŠČ TER STANJA V KMETIJSKEM PROSTORU

Gradiva: "Stališča, priporočila in sklepi za oblikovanje in izvajanje prostorske, urbanistične in zemljiške politike v SR Sloveniji"

(Ur.l.SRS št.4/78);

"Stališča, sklepi in priporočila za reševanje problematike varstva dobrin splošnega pomena in vrednot človekovega okolja v SR Sloveniji" (Ur.l. SRS št.12/77);

"Zagotavljanje pogojev za hitrejši razvoj kmetijstva, uveljavljanje novih družbenoekonomskih odnosov in preobrazba vasi v srednjeročnem obdobju 1978-1980" (gradivo SZDLS- republiške konference SZDL Slovenije, objavljeno v glasilu SZDLS "Informacije" št.5, z dne 20.9.1977) in

"Problemi na področju urejanja prostora in okolja na območju mesta Ljubljane" (posebna priloga, gradivo komisije za urejanje prostora in okolja pri komiteju MK ZKS Ljubljana, objavljeno kot posebna priloga lista Komunist, Ljubljana, dne 29.9.1978).

kritično obravnavajo stanje, vzroke za takšno stanje ter predloge stališč, priporočil in sklepov za odpravo sedanjega pomanjkljivo urejenega odnosa do urejanja prostora in okolja in predvsem na osnovi ugotovitev iz razprave o zgoraj nazadnje navedenem gradivu, ki za nekatere zadeve zavezuje Zavod za družbeni razvoj Ljubljana, lahko pričakujemo odpravo pomanjkljivosti in boljše urejeno okolje in prostor mesta Ljubljane in sosednjih območij.

Lahko omenimo tudi obilo gradiv in dokumentov družbenopolitičnih skupnosti in

organizacij, ki ugotavljajo vrsto še nerešenih ali ne dovolj dobro rešenih zadev in vprašanj iz navedene človekove aktivnosti na območju mestnih občin Ljubljane kakor tudi širšega območja medobčinskega povezovanja Ljubljane kot republiškega glavnega mesta.

Na tem mestu ne bomo ponavljali vsebino gradiv, ki so v prilogi kot dokumentacija odn.viri, temveč lahko ugotovimo, da bi nadaljevanje sedanjih trendov, ko že vrsto let v SR Sloveniji dokončno izgubljam o iz kmetijske rabe cca 1500 do 2000 ha kmetijskih zemljišč, predvsem v maloštevilnih ravninah z boljšimi kmetijskimi zemljišči in pa tudi nekaj gozda, pomenilo trajno osiromašenje ter izpodkopavanje lastnih razvojnih možnosti za področja kmetijstva in gozdarstva, kakor tudi na drugih področjih celovite družbene reprodukcije, v prostoru mesta Ljubljane in območjih medobčinskih povezav ljubljanskih in izvenljubljskih občin ter ostalih DPS.

Za preteklo obdobje je za kmetijstvo značilna precejšnja stabilizacija gospodarjenja kakor tudi zaokrožitev zemljiške posesti na družbenem sektorju kmetijstva ter na usmerjenih kmetijah zasebnega sektorja zemljiškega lastništva, dočim je za ostala območja, ki so v večini po obsegu, značilna dokaj počasna sprememba agrarne zemljiške strukture odn.se ta še poslabšuje s stalnim in močnim razkosavanjem zemljiške posesti ter drobljenjem kmetijskih zemljišč. Zelo značilno je tudi dejstvo, da prehaja lastništvo precejšnjega dela kmetijskih in gozdnih zemljišč v roke nekmetov in polkmetov za ljubiteljsko obdelavo, kakor tudi za druge nekmetijske namene v bodočnosti ter kot špekulativna naložba denarja. Delni vzrok leži tudi v prilagajanju lastništva zemljišč zahtevam zakona o kmetijskih zemljiščih, ki govori o zemljiškem maksimumu. Po podatkih geodetskih služb in uprav narašča absolutno število parcel in lastnikov kmetijskih in gozdnih zemljišč in s tem se večajo tudi težave glede možnosti izvedbe ali hitrejših postopkov komasacij, melioracij in arondacij plodnih zemljišč.

Promet s kmetijskimi zemljišči med kmeti je pretežno majhen in še ta je često pogojen s špekulacijami v zvezi eventuelne možne spremembe rabe zemljišč v nekmetijske namene, kar je ob slabo urejeni zemljiški in urbanistični politiki, še dokaj realno in donosno pričakovanje. Seveda so pa tudi številni primeri zaokroževanja zasebne kmetijske zemljiške posesti, predvsem na območjih, primernih za pridelovanje posebnih kultur, vinogradov, sadovnjakov ter drugih trajnih nasadov.

Na slabše varovanje kmetijskih zemljišč pa vpliva tudi dokaj visoka uradna razlstitvena cena zemljišč, za nekmetijske namene, ki včasih celo sili prodajalca k

prodaji in spremembi namembnosti zemljišč za nekmetijske namene (poselitev, peskokopi, glinokopi, gramoznice itd.). Ta cena večkratno presega vrednost zemljišč, ocenjeno preko proizvodnih sposobnosti in rentabilnosti kmetijske proizvodnje na njih ter se bolj malo ta sredstva kupnin, za tako prodano zemljo, vračajo za potrebe nakupa novih kmetijskih zemljišč ali usposobitev novih zemljišč za kmetijske namene (melioracije in drugo).

Na osnovi navedenega in še nekaterih ostalih dejstev, z dosedanjo zemljiško politiko in še posebej kmetijsko zemljiško politiko ne moremo biti zadovoljni v celoti, razen v nekaterih bolj izjemnih primerih dejansko aktivne in dosledne občinske zemljiške politike odn. politike kmetijskih zemljiških skupnosti in občin ter drugih udeležencev, predvsem združenega dela. To se odraža predvsem v občinah, ki že imajo izdelane odn. potrjene prostorske plane za potrebe kmetijstva ter novelirane gozdnogospodarske območne načrte ali strokovna gradiva za pripravo teh dokumentov, kar bo razvidno iz kasnejših izvajanjih tega gradiva za pripravo smernic.

Od 60 slovenskih občin ima le slaba četrtnina izdelana prostorska plana za potrebe kmetijstva, slaba polovica jih te iztenzivneje pripravlja, dočim je v ostalih občinah stanje še dokaj nezadovoljivo in preveč pričakujejo od trenutka novelacije zastarelih urbanističnih programov občin in urbanističnih načrtov in redov. Upamo, da bo zakonska prisila v zvezi priprave dolgoročnih in srednjeročnih planskih dokumentov takšno stanje bistveno izboljšala.

Za potrebe planiranja in tudi vodenja kmetijske (in gozdarske) zemljiške politike, kakor tudi kot informacijo in orientacijo in napotek združenemu delu ter njih službam na ravni republike in občin ter medobčinskih območij, je Zavod SRS za regionalno planiranje (sedaj Zavod SRS za družbeno planiranje) izdelal v okviru publikacij "Zasnova uporabe prostora" posebni monografiji za področje uporabe prostora za kmetijstvo in gozdarstvo. Monografiji zajemata globalni pogled in pregled slovenskega prostora iz vidika navedenih dveh dejavnosti in lahko služijo sestavljanju smernic kot dobra informacija in delovno gradivo ter strokovno analitična ocena za potrebe sestave podrobnejših gradiv in kartografskih ter drugih prikazov za potrebe priprave planskih dokumentov na ravni občin in KS, kar zahteva seveda podrobnejši in delno drugačen pristop k delu, kar pa je bilo izvedeno le v malo primerih konkretne izdelave prostorskih planov občin ter je

47

delo potekalo predvsem še na ravni bolj globalnih opredelitev, ki pa so še nedovoljne za javno razpravo (npr. v KS o perečih problemih in urejanju vprašanj prostora in okolja). Karte iz navedenih gradiv nudijo predvsem zelo posplošene prikaze primernosti zemljišč za kmetijstvo in gozdarstvo v merilu 1 : 400.000, ki pa so nastali na osnovi razpoložljivih gradiv v podrobnejših merilih skladno s stopnjo raziskanosti ozemlja SR Slovenije in objavljenosti gradiv iz navedenih področij družbene reprodukcije.

V praksi je prisotnih več pristopov in metodologij prostorskega planiranja in izdelave prostorskih planov za potrebe kmetijstva (gozdarstva) in težiti je k enostnosti dela, za kar so že ustanovljene posebne delavne skupine, predvsem za področje kmetijstva pri Republiškem sekretariatu za kmetijstvo, gozd.in prehrano ter za gozdarstvo pri SIS-u za gozdarstvo SR Slovenije.

Podrobnejših podatkov iz navedenih dveh gradiv ne bomo na tem mestu navajali, ker so v dokumentaciji, poudarjamo pa predvsem, da se moramo takoj in radikalno upreti rabi kmetijskih in gozdnih zemljišč za namene izven teh dejavnosti ter odstopati od te odločitve le v družbeno dejansko utemeljenih primerih, ki jih rešujemo v okviru in s pomočjo družbenega planiranja. Dokončno se moramo opredeliti do zaustavitve zaraščanja kmetijskih površin ter nadaljevati gospodarjenje na manj ugodnih in hribovitih ter obmejnih območjih republike ter medobčinskih in občinskih območjih. Tedaj bi lahko pričakovali, da bi dolgoročno, tja do leta 2000, lahko zagotovili le še 0,20 ha ornih ekvivalentov (pogojnih njiv) na glavo prebivalca SR Slovenije s tem, da so konkretna razmerja v posameznih občinah lahko dokaj neustreznejša, npr. za območje občin mesta Ljubljane razpolagamo le še s cca 25% od navedenega obsega zemljišč.

II. OCENA MOŽNOSTI DRUŽBENEGA RAZVOJA PODROČJA KMETIJSTVA (GOZDARSTVA), S Poudarkom NA KMETIJSKI ZEMLJIŠKI POLITIKI IN PROSTORSKIMI MOŽNOSTMI V NASLEDNJIH PLANSKIH OBDOBJIH

Osnovno razvojno vprašanje področja kmetijstva iz prostorskega vidika družbenega planiranja je zagotovitev ter dolgoročna ohranitev ustreznega, dogovorjenega obsega kmetijskih zemljišč za potrebe kmetijske rastlinske proizvodnje ter njeno uporabo odn.nadaljno predelavo, v pogojih enotnega jugoslovanskega

trga ter na osnovi in s pomočjo občinskega, medobčinskega, republiškega in med-republiškega sporazumevanja in dogovarjanja količin in kakovosti kmetijskih proizvodov v okviru agroindustrijskega kompleksa, za potrebe pokrivanja družbenih potreb iz področja pridelovanja kmetijskih pridelkov, surovin in hrane, ob istovremnem upoštevanju zahtev tudi do neprizvodnih funkcij kmetijskih in gozdnih zemljišč na območjih krajevnih skupnosti, družbenopolitičnih skupnosti ter na širših medrepubliških in tudi mednarodnih območjih.

Ustava SR Slovenije, ki govori o varstvu dobrin splošnega družbenega pomena, nadalje izhodišča, priporočila in sklepi družbenopolitičnih organizacij tj. ZKS, SZDLS, ZSS, družbenopolitične skupnosti, krajevne skupnosti in samoupravne interesne skupnosti, predvsem pa sektorske zakonodaje iz področja kmetijstva (in gozdarstva), so družbenopolitična pravna in realna osnova za opredeljevanje dolgoročne in srednjeročne kmetijske (in gozdarske) zemljiške politike.

Zakon o kmetijskih zemljiščih (Ur.l.SRS št.1/79) navaja v 1.odstavku 5.člena, da je kmetijska zemljiška skupnost samoupravna skupnost kmetijskih, živilskih in gozdnogospodarskih organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti in občine ter tistih samoupravnih organizacij in skupnosti, ki so zaradi svoje dejavnosti neposredno zainteresirane za rabo zemljišč v kmetijske namene, ter za njihovo varstvo.

Kmetijska zemljiška skupnost je nosilec kmetijske zemljiške politike v občini in kmetijske zemljiške skupnosti več občin se lahko združijo v območne zveze kmetijskih zemljiških skupnosti. Kmetijske zemljiške skupnosti se združujejo v Zvezi kmetijskih zemljiških skupnosti SR Slovenije. Smiselno se določbe zakona in določil v zvezi kmetijskih zemljiških skupnosti in drugih določil uporabljajo tudi za gozdove, če z zakonom ni določeno drugače.

Nosilci planiranja na sektorskem področju planiranja odn.določneje na področju kmetijstva in območjih kmetijskih zemljišč so:

- nezdruženi kmet
- nezdruženi kmet-kooperant
- združeni kmet v kmetijski zadrugi odn.obratu za kooperacijo
- kmet/delavec
- delavec/kmet
- delavci v TOZD,DO ter njih asociacijah
- nekmeti, lastniki zemljišč v okviru zemljiškega maksimuma odn.določil zakona o kmetijskih zemljiščih.

To so temeljni nosilci planiranja, ki posamično in združeno pripravljajo srednje-ročne in dolgoročne družbene in prostorske plane ter njih elemente, dočim kmetijske zemljiške skupnosti pri tej aktivnosti sodelujejo in ustvarjajo pogoje za uspešno kmetijsko zemljiško politiko. Nosilci planiranja sklepajo sporazume in dogovore ter kreirajo in sprejemajo aktivno zemljiško politiko glede ohranjanja, izboljševanja in povečevanja obsega plodnih zemljišč.

Osnova za možnost uspešnega vođenja kmetijske zemljiške politike so ustrezne, točne in ažurne informacijske osnove ter informacijski sistemi za področje kmetijskih (in gozdnih) zemljišč, kajti podatki o stanju, strukturi, obsegu, plodnosti, dinamiki in trendih sprememb, kakor tudi o kvalitativnih in drugih kazalcih, so izredno pomembni za razna področja uporabe. Predvsem je obvezno vzdrževanje evidenc in bilanc obsega in kakovosti zemljišč, tudi prehranskih bilanc, kakor tudi odnosov v zvezi skladnejšega regionalnega razvoja posameznih območij ter narodne obrambe, prav posebno v obmejnih območjih.

Zanimajo nas predvsem opredelitve: koliko kmetijskih (gozdnih) zemljišč, kje in kdaj ter kakšne kakovosti potrebujemo za kritje družbenih potreb in sicer ob upoštevanju tako proizvodnih kakor tudi neproizvodnih funkcijah plodnih zemljišč.

Zavzemamo se za čvrsto vodenje zemljiških bilanc po območjih kmetijskih in gozdarskih nosilcev družbenega planiranja, KS, občini in republiki. Razpolagamo z dolgoletnimi evidencami in bilancami plodnih zemljišč, kar vrši po zakonu predvsem geodetska in statistična služba, čeprav nekateri podatki niso popolnoma ažurni odn. so rezultat statističnih ocen.

Kmetijska in gozdna zemljišča moramo obravnavati, vsaj kar zadeva evidence in kmetijsko zemljiško politiko ter odnose do gozda, skupno in enotno, saj imamo v zadnjem času prisotne v prostoru intenzivne procese zaraščanja in opuščanja kmetijskih zemljišč ter njih naravne ali umetne premene v gozd, nadalje tudi včasih krčimo nekaj gozda za kmetijske namene.

III. ZAGOTAVLJANJE POGOJEV ZA REALIZACIJO POTENCIALNIH RAZVOJNIH MOŽNOSTI KMETIJSIVA GLEDE NA KMETIJSKA ZEMLJIŠČA IN RASTLINSKO PROIZVODNJO

Iz vidika zagotavljanja razvojnih možnosti in dogovora o prostorskih temeljih družbenega plana SR Slovenije in občin (ter KS) , moramo obravnavati ustvarjanje pogojev za uspešni razvoj agroživilskega kompleksa iz vseh vidikov in sicer: družbenopolitičnega, ekonomskega, socialnega, prostorskega in narodnoobrambnega.

Iz družbeno-političnega vidika moramo ustvariti in razviti ugodne pogoje za samoupravno organiziranost delavcev v kmetijstvu in gozdarstvu za razvoj družbenoekonomskih odnosov ter proizvajalnih sil, tako v družbenem, kakor tudi zasebnem sektorju proizvodnje oz. zemljiškega lastništva ter razviti delegatski sistem ter možnosti enakopravnega vključevanja zaposlenih v teh dveh dejavnostih v proces družbene reprodukcije ter ustvarjanja enakopravnih možnosti pridobivanja in zagotavljanja paritetnega dohodka, v primerjavi z zaposlenimi izven kmetijstva in gozdarstva, kakor tudi vključevanja teh delavcev v vse družbene tokove življenja in dela. Ustvarjanje teh pogojev je skupna skrb celotnega združenega dela in širše družbene skupnosti.

Iz agroekonomskega vidika moramo zaposlenim zagotoviti, kot smo že omenili, paritetni dohodek, sicer bo delo v kmetijstvu (gozdarstvu) nezanimivo in ob pomanjkanju ljudi je nemogoče realizirati še tako dobro zastavljeno politiko gospodarjenja s plodnimi zemljišči. Raziskati je možnosti in načine zagotavljanja dodatnega dohodka na osnovi dela s kmetijstvom in gozdarstvom povezanih dejavnosti, kakor tudi drugega dopolnilnega dohodka (kmečki turizem, obrt, delo na domu itd.). Povečanje produktivnosti in ekonomičnosti ter rentabilnosti kmetijske in gozdne proizvodnje so temelji in pogoj, ob stimulatívni kmetijski zemljiški politiki, za zagotavljanje boljših pogojev dela.

Iz socialnega vidika družbenega planiranja moramo predvsem podčrtati in podkrepiti ugotovitve in večkrat povzeta dejstva, da kmetijsko zemljišče na osnovi spreminjanja njegove namembnosti za nekmetijske namene, ne more biti sredstvo za reševanje socialnih problemov na vasi in kmetijstvu, temveč moramo najti načine in dodatna sredstva za reševanje teh vprašanj v okviru celotnega združenega dela in pokrivanja družbenih potreb prebivalstva in gospodarstva v celoti (s kmetijskimi pridelki in surovinami ter hrano) , ker to ni samo stvar kmetijstva in gozdarstva, temveč širše skupnosti. Tukaj omenjamo predvsem sistemske rešitve v okviru izboljše-

vanja pogojev pokojninskega in preživninskega varstva zaposlenih, predvsem na področju zasebnega kmetijstva, da bi tako olajšali tokove za čim hitrejšo preobrazbo kmetijstva na vasi in v družbenem sektorju proizvodnje, v smislu zagotovitve produktivnih in rentabilnih enot družbene reprodukcije v prostoru. Brez združevanja zemlje, dela in sredstev ni poti k uspehu. Oblik pa je seveda veliko. Prostorsko planiranje je sredstvo, ne cilj, za doseg navedenega cilja.

Specifično dejstvo za področje kmetijstva je, da moramo za potrebe dolgoročnega varovanja kmetijskih zemljišč ukrepati kar takoj, brez odlašanja, sicer bo za takšne zamisli prepozno, ker bo zemljiščem že spremenjena namembnost rabe v nekmetijske namene.

Iz zgolj prostorskega vidika razvojnih možnosti kmetijstva, lahko delimo ustvarjanje pogojev za razvojne možnosti na tiste, ki jih lahko realiziramo znotraj kmetijske panoge same in tiste, ki so lahko le rezultat usmerjenih in sinhroniziranih celovitih družbenih akcij, aktivnosti in ukrepov.

Med prve štejemo predvsem zaokroževanje zemljiške posesti, arondacije, komasacije, agromelioracije in hidromelioracije, nakupe zemljišč, med druge pogoje pa predvsem sistematično zmanjševanje pritiskov, iz raznih strani in virov, na spremembo namembnosti rabe kmetijskih zemljišč (poselitev - stanovanjska, proizvodne dejavnosti, infrastrukture, rezervati itd.) ter kmetijskim proizvajalcem zagotoviti ustrezne prirodne in delovne pogoje. Po predvidevanjih iz gradiva "Sinteza", Zavod SRS za družbeno planiranje, Ljubljana 1977, bi za poselitvene potrebe v SR Sloveniji do leta okoli 2000 na novo potrebovali skupaj - po maksimalni varianti B - okroglo 40.000 ha. Ta potreben prostor pa najdemo lahko predvsem (vsaj po nekaterih zatrjevanjih) v dolinskih predelih (z bolj ustreznimi naravnimi pogoji) kmetijskih in gozdnih območij ter delno v obstoječih poselitvenih prostorih ter njihova prenova.

Smotrno bi bilo, da bi vprašanja koncepta poselitve ter slovenskega policentrizma ter policentrizmom ožjih območij ter rast mest in naselij, opredelili skladno, odgovorno ter istočasno, predvsem iz vidika konceptov, potreb ter dolgoročnih razvojnih možnosti ter systemskega krmiljenja poselitvenih procesov ter izvajanja korektur stihijskih poskusov razvoja tako, da bi zavrli in spremenili pretežno sedanjo prakso, ko smo sprejemali lokacijske odločitve bolj posamično in izolirano z neštevilnimi aneksi in drobnimi novelacijami obstoječe urbanistične dokumentacije. Vzrok temu pa tudi globoko leži v še ne pripravljenih prostorskih planih odn. za naš primer, prostorskih planih za potrebe kmetijstva na ravni DPS.

Pogoje za realizacijo razvojnih možnosti pa bodo prispevale tudi zahteve, kakor tudi interesi in sredstva za potrebe in iz naslova narodne obrambe in družbene samozaščite, ki v okviru planiranja teh aktivnosti predvidevajo določene ukrepe, predvsem iz strateških razlogov na obmejnih območjih ter področja prehrane, tudi na manj razvitih ter hribovitih območjih naše republike in občin.

Pri opredeljevanju prostorske politike, nanašajoče se na kmetijsko zemljiško politiko in opredeljevanje funkcij gozdov, moramo tudi še v bodoče, tudi dolgoročno, računati z naslednjimi dejstvi:

- nadaljevanje deagrarnizacije, v republiškem merilu do stopnje 7 do 9% kmečkega prebivalstva, v nekaterih občinah pa celo do 3 ali manj odstotkov, kar ni vedno negativni pojav;
- dolgoročna koeksistenca čistih kmetij (preusmerjenih), mešanih kmetij, proizvodnih oblik kooperacije, združništva in družbene in družbenoorganizirane kmetijske proizvodnje v okviru zadrug, posestev in agrokombinatov ter kmetijsko-živilskih predelovalnih obratov; številčno razmerje ter razmerje v pogledu obsegu lastništva odn. posesti kmetijskih zemljišč so odvisna od tekočih, srednjeročno in dolgoročno zagotovljenih proizvodnih pogojev ter eksistenčnih možnosti zaposlenih v kmetijstvu;
- prostorska in samoupravna preobrazba agrarnih struktur in družbenih odnosov v procesu tzv. generacijskega prehoda na nove vsebine in oblike družbene reprodukcije na področju kmetijstva, bo v srednjeročnem obdobju 81-85 še zelo omejena in malo prisotna ter postopna in večjo dinamiko teh procesov lahko pričakujemo šele in predvsem v dolgoročnejših obdobjih po letu 1985 tja do leta 1995/2000, ob upoštevanju že sedaj neustrezne starostne strukture kmečkega prebivalstva,
- združevanja dela, sredstev in zemlje ostaja še nadalje edino zagotovilo za doseganje paritetnega dohodka zaposlenih v kmetijstvu, kakor tudi uspešnega zagotavljanja proizvodnih in neproizvodnih funkcij kmetijstva (in gozdarstva);
- ohranjen in povečan bo interes za ljubiteljsko obdelovanje kmetijskih zemljišč ter posest zemljišč v okviru zemljiškega maksimuma in to iz različnih interesov, nagibov in vzrokov;
- še nadalje pričakujemo velike družbene potrebe, zahteve in pritiske za spremembo namembnosti kmetijskih zemljišč v nekmetijske namene, saj pričakujemo in načrtujemo, da bomo do 1.1985 odpravili celotni primanjkljaj v stanovanjski

gradnji in izgradnji ali pričeli graditi večino objektov velikih infrastrukturnih objektov in naprav (ceste, železnice, terminali, obmejne, luške in druge cone ter infrastrukturo različnih struktur, kakor tudi industrijske in turistične zmogljivosti in le s smotrnim vodenjem kmetijske in gozdarske zemljiške politike in s sredstvom prostorskega planiranja, lahko zagotovimo ustrezne rešitve;

- pričakujemo le skromno omejitev zaraščanja kmetijskih površin, predvsem na slabših in odmaknjenih območjih republike in občin, prav tako gozdarstvo verjetno ne bo uspelo pogozditi pretežni del teh površin in sicer iz tehničnih in finančnih razlogov; potreben bo družbeni dogovor o bodoči namembnosti teh zemljišč;
- povečal se bo interes za realizacijo neproizvodnih funkcij kmetijstva in gozdarstva, predvsem iz vidika ohranjanja in izboljševanje pogojev dela in bivanja prebivalstva kakor tudi okolja v širšem smislu;
- zmanjšale se bodo možnosti za realno mednarodno delitev na področju pridelovanja hrane in kmetijskih surovin, ob vse večjih energetske in drugih krizah v svetu;
- uspeh gospodarjenja bo bolj kot dosedaj temeljil predvsem na vse večjem vlaganju znanja in znanosti v procese družbenih reprodukcij posameznih dejavnosti, kar velja prav posebno za področje zadev v zvezi prostora in okolja;
- narasla bo skrb in potreba po boljših sistemih informacij in sistemu družbenega informiranja, kakor tudi napredovanja raziskovalnih, pedagoških, znanstvenih ter kadrovske pogojev;
- povečala se bo pozornost tudi do manj produktivnih kmetijskih in gozdnih površin kot prostorskega temelja in osnove za vezanje sončne energije ter nje transformacij, ob sodelovanju ostalih naravnih pogojev, v organizirano povečano pridobivanje organskih snovi s pomočjo fotosinteze in biosinteze za potrebe mnogostranske uporabe teh snovi;
- povečal se bo interes za večjo proizvodnjo lesa, tudi iz energetskega vidika za ogrevanje in proizvodnjo toplotne energije ter predelavo;
- upoštevati je tudi prisotna, a nenašteta, ostala dejstva v zvezi prostora in okolja.

Najprikladnejša pot in oblika za opredeljevanje pogojev za zagotavljanje realnih razvojnih možnosti kmetijstva glede na kmetijska zemljišča, je sistematična uporaba določil zakona o temeljih sistema družbenega planiranja in osnutka republiškega

zakona o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu SR Slovenije, ki smo ga uporabili v uvodnih izvajanjih tega gradiva in je bil objavljen kot priloga Poročevalca Skupščine SR Slovenije z dne 18.5.1979, kakor tudi zakona o kmetijskih zemljiščih in zakona o gozdovih.

Iz planerske zakonodaje predvsem uporabimo sestavino "element", ki je in predstavlja ugotovljeno potrebo, ponudbo, možnosti in okvir za obveznosti gospodarskega, socialnega in prostorskega razvoja in značaja ter jih družbenopolitične skupnosti usklajujejo z drugimi samoupravnimi organizacijami in skupnostmi ter družbenopolitičnimi skupnostmi in se sprejemajo s samoupravnim sporazumom o temeljih plana samoupravnih organizacij in skupnosti ter z dogovorom o prostorskih temeljih družbenega plana družbenopolitičnih skupnosti odn. družbenim planom družbenopolitične skupnosti.

Ločimo predvsem: - opredelitev elementov po strukturi vsebine,
- opredelitev elementov po področjih dejavnosti odn.aktivnosti in
- opredelitev udeležencev priprave elementov.

Osnutku elementov nam lahko izredno koristijo in pomagajo pri sestavi smernic, ki so sicer že predhodna faza planskega postopka, torej pred smernicami, vedno pa razpolagamo z nekaterimi podatki, ki kasneje postanejo element in so v tem primeru lahko smernice toliko boljše odn.konkretnejše.

IV. OSNUTEK KONKRETNIH PROSTORSKIH SMERNIC ZA PODROČJE KMETIJSTVA

Na osnovi dosedanjih spoznanj in obstoječega znanja ter virov informacij, bi ob uporabi strukture vsebine planskih dokumentov, kakor je navedeno v "Začasni obvezni enoti metodologiji in minimumu obveznih enotnih kazalcev prostorskih planov v SR Sloveniji" (Ur.l.SRS, šte. 10/78) ter določilu zakona o kmetijskih zemljiščih (10.člen), da razporedimo v prostorskih planih kmetijska zemljišča v dva območja in sicer

- a) v območja, ki so najpomembnejša za kmetijstvo ter dolgoročno namenjena za takšno rabo ter
- b) v druga območja, ki zajemajo vsa ostala kmetijska zemljišča, ki niso v prvem območju. Glede na spremembo zakonodaje iz področja kmetijskih zemljišč, prav v letošnjem januarju, je nastalo pri opredeljevanju prvega območja kmetijskih

zemljišč v prostorskih planih odn. njih delavnih gradivih za posamezne občine, obilo težav v zvezi ponovne regrupacije dosedanjih treh območij, ki so bili opredeljeni na osnovi drugačnih kriterijev (po starem zakonu o kmetijskih zemljiščih) v primerjavi s sedanjimi kriteriji, ki pa niso še dodelani za razvrščanje v dva območja kmetijskih zemljišč za potrebe priprave prostorskih planov občin in še ni pozakonskih navodil.

Osnutek prostorskih smernic:

1. Razmejiti je kmetijska zemljišča in ožji agrarni prostor od poselitvenega, ki predstavlja zagotovitev prostorskih možnosti za poselitev s stanovanji in spremljajočimi infrastrukturnimi objekti in napravami, za lociranje proizvodnih, predvsem industrijskih dejavnosti, obrti ter storitev in oskrbe, rekreacije in turizma ter razmejiti kmetijska območja od varovalnih in zavarovanih območij naravovarstva, gozdov ter območij s posebnim namenom;
2. Poselitev prvega območja kmetijskih zemljišč je utemeljena in možna samo v utemeljenih in v okviru družbenih planov sprejetih odločitev, predvsem pa naj bo poselitev odn. naselitev v teh območjih predvidena le za delavce, ki sodelujejo v proizvodnem procesu kmetijske proizvodnje ter nje dodelave in predelave na kraju samem ter za potrebni stanovanjski in delavni prostor avtohtonega prebivalstva, ki naj bi se zaposlilo izven kmetijstva zaradi procesa deagrariacije, ki je v stalnem teku, vendar pa želi ostati v bližini dosedanjega bivanja (na kmetiji); za potrebe tega dela bivšega kmečkega prebivalstva je najboljša rešitev, da v okviru arondacij, komasacij in melioracij širših območij takšne prostore opredelimo posebej tj. kot prostor za bivanje in delo v strnjenem otoku za bivanje in delo, v primernem okolju izven neposrednih kmetijskih obratov, ki imajo često neprijetne vplive na okolico; jasna opredelitev med območji, ki so najpomembnejša za kmetijsko proizvodnjo, območji strnjene poselitve ter neposeljeno odn. odprto pokrajino, vodi ne samo k prednostim za vse navedene interesente oz. uporabnike prostora, temveč tudi prispeva k harmoničnemu izgledu krajine ter zagotavljanju dobrih delavnih in bivalnih pogojev.
3. Strategijo dolgoročnega in srednjeročnega razvoja kmetijstva temeljijo na obsežnih kompleksih družbenih zemljišč ter zasebnih zemljišč, ki so vključena na osnovi združevanja dela, sredstev in zemlje, v družbeni proces reprodukcije in zaradi tega moramo zagotavljati realne pogoje za dosego takšnega cilja;
4. Upočasniti je ter preprečiti stihijsko povečevanje poselitve zaselkov, območij

vasi in kmetij (brez utemeljenega drugega razloga - narodne obrambe, obmejnost in drugo) in to tam, kjer so možne in podane tudi druge alternative in variante poselitve in bi bile takšne odločitve le rezultat dosedanje dokaj neurejene poselitvene in lokacijske politike ter neurejenih cen gradbenih zemljišč, ki so visoke in silijo (predvsem zasebne) graditelje, da gradijo izven strnjenih naselij ter tako povečujejo razpršeno poselitev z vsemi njenimi, tudi slabimi lastnostmi in posledicami, predvsem v pogledu storitev in oskrbe, infrastrukture ter družbenih dejavnosti (zdravstvo, šolstvo, izobraževanje, socialno skrbstvo, otroško varstvo, kultura, telesna kultura);

končni cilj tzv. ruralnega prostora je koeksistenca posameznih rab prostora, ne pa fizično prepletanje posameznih dejavnosti in funkcij teh dejavnosti v prostoru odn. v istem mikroprostoru (stanovanja, živinorejski objekti z gnojišči in silosi, rekreacija, vikendi in drugo);

5. Najboljša kmetijska zemljišča je ohraniti iz družbene potrebe in po črki zakona o kmetijskih zemljiščih, razen v posebno utemeljenih družbenih zahtevah, ki pa morajo biti rezultat dogovora odn. plana (kot npr. v primeru metropolitanih območij glavnih in pomembnejših drugih poselitvenih in proizvodnih prostorov npr. Ljubljana). Poiskati je možne alternativne rešitve za doseg podobnega rezultat odn. zelenega stanja in realizacije plana;
6. Zaščititi moramo predvsem tudi kmetijske proizvajalce, ki dejansko živijo na in ob kmetijskih zemljiščih zaradi pridobivanja dohodka iz kmetijske dejavnosti, kajti edino oni, tj. ljudje lahko realizirajo tako družbeno reprodukcijo teh zemljišč in njihovo trajno varovanje, kakor tudi zagotavljanje dohodka za svojo eksistenco.
7. Večina rudnih nahajališč se nahaja na kmetijskih ali gozdnih tleh odn. območjih (mivka, pesek, glina, kamnolomi, rudniki). Takšne materiale je po možnosti najpreje pridobivati na slabših kmetijskih in gozdnih območjih ter skrbeti za njih rekultiviranje zemljišč po izvršenem črpanju rudnin.
8. Opredeliti je varstvena območja vodnih virov, predvsem podtalnice ter ustrezno izvesti njih zaščito ter določili možne sočasne kmetijske ond. gozdarske rabe teh območij;
9. Četrtnina kmetijskih zemljišč v SRS in večji del po posameznih medobčinskih območij in občin trpi zaradi neurejenega vodnega režima tal, predvsem zaradi prevelike vlage delno pa tudi suše in kraških tal;

poskrbeti je za melioracijo takšnih območij ter trajno izboljšati proizvodne ter ekološke pogoje takšnih območij; zagotoviti je nepovratna investicijska sredstva za takšne posege, ker redna kmetijska proizvodnja ne more nositi takšnih stroškov v okvirih rednih stroškov proizvodnje posameznih kmetijskih proizvodov;

Določiti je prioritetni vrstni red teh del in vršijo naj se melioracije teh zemljišč tudi za nekmetijske namene, ki lažje nosijo takšne stroške (poselitev, industrija, infrastruktura) in ne da se spreminja meliorirana kmetijska zemljišča v poselitvena območja.

- 10. Občinski prostorski plani naj bodo enotno in skupno ter istočasno sredstvo za usklajeno in medsebojno dogovorjeno rabo kmetijskih tal in gozda, kakor tudi sredstvo enotne in dogovorjene realizacije interesov drugih uporabnikov prostora na območju družbenopolitičnih skupnosti in KS, kajti v končni fazi se vse dogaja in odločitve se sprejemajo po delegatski poti na in od ravni mikroprostora tj. parcele in krajevne skupnosti do republike in federacije, v procesu istočasnega in srečujočega se družbenega planiranja;
- 11. in druge smernice, ki jih lahko opredelimo iz gradiv za opredeljevanje smernic; gradiva se nahajajo v dokumentaciji kot priloge;

Ob takšnih nadaljnih smernicah bi že lahko ali lažje pripravili ustrezne "elemente" v procesu družbenega planiranja, kajti smernicam sledijo elementi samoupravnih organizacij in skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti ter družbenopolitičnih skupnosti in sicer za nadaljne postopke v pripravi srednjeročnih in dolgoročnih planskih dokumentov tj. samoupravnih sporazumov, dogovorov o temeljih družbenega plana ter družbenega in prostorskega plana.

Globalna lokacija sestavin smernic ter njih opredelitev je razvidna iz priloženih kartografskih in kartografskih osnov in kart v merilu 1 : 75.000, za območja mestnih občin mesta Ljubljane ter v merilu 1 : 100.000 za občine v okviru medobčinskega sodelovanja v okviru dosedanjega sporazuma o medobčinskem sodelovanju. Prav tako je v okviru gradiva za prostorske smernice za gozdarstvo skupna bilanca kmetijskih in gozdnih zemljišč za posamezne obravnavane občine ter bilanca kmetijskih in gozdnih zemljišč na onsovi zakonskih ter dogovorjenih zemljiških kategorij odn. razredov. V nadaljevanju tega gradiva je priložen tudi pregled najpomembnejših območij kmetijskih zemljišč, poimenovanih s krajevnimi imeni ter ločeno (po KS) za vsako občino in skupaj za območje medobčinskega sodelovanja ter občine mesta Ljubljane.

V. PODROBNEJŠE OSNOVE ZA KMETIJSKO ZEMLJIŠKO POLITIKO PO POSAMEZNIH OBMOČJIH OBČIN MESTA LJUBLJANE IN DRUGIH OBČIN V OKVIRU MEDOBČINSKEGA SODELOVANJA ZA POTREBE PRIPRAVE DOLGOROČNIH PLANSKIH DOKUMENTOV "LJUBLJANA 2000" IN SREDNJE-ROČNIH DRUŽBENIH PLANOV OBČIN IN MESTA LJUBLJANE S PROSTORSKIMI PLANI ZA OBDOBJE 1981 - 1985

(Gradivo je bilo pripravljeno na osnovi dokumentacije in sodelovanja predstavnikov kmetijskih zemljiških skupnosti obravnavanih občin in sodelavcev Zavoda za družbeni razvoj Ljubljana - april , maj 1979).

1. S p l o š n e u g o t o v i t v e

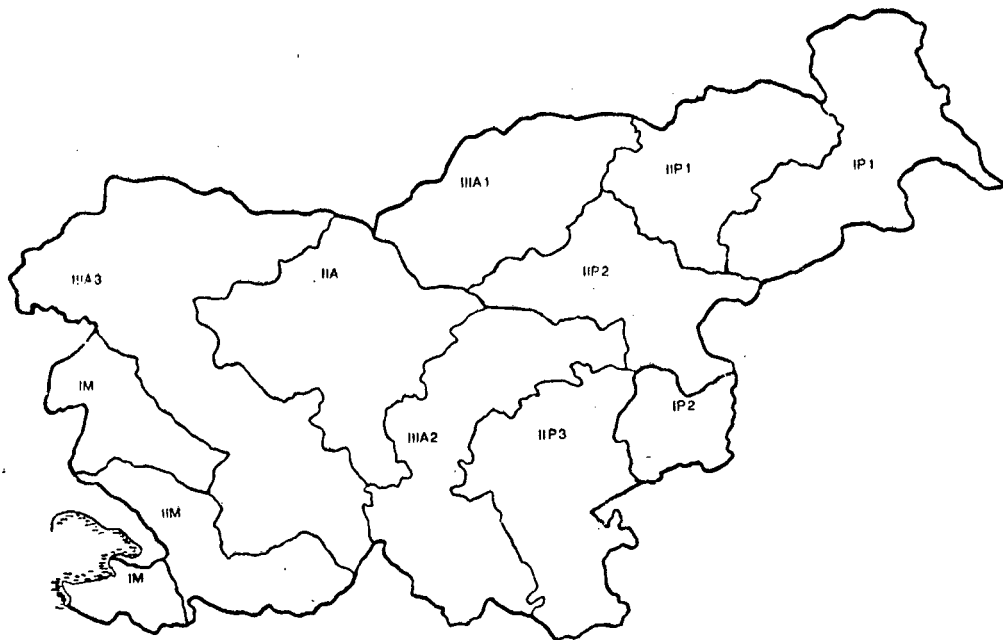
Iz vidika kmetijstva in kmetijske rastlinske proizvodnje je ozemlje SR Slovenije razdeljeno v 11 strokovno opredeljenih geografsko-ekoloških območij.

Ta območja (z ustreznimi oznakami) so naslednja:

- (1) IPI = Pomurje in spodnje Podravje
- (2) IP2 = Spodnje Posavje
- (3) IM = Nižinska Primorska
- (4) IIP1 = Srednje Podravje
- (5) IIP2 = Savinjska dolina s Kozjanskim
- (6) IIP3 = Jugozahodna Dolenjska z Belo krajino
- (7) IIA = Južna Gorenjska z Ljubljanskim barjem
- (8) IIM = Visoki Kras
- (9) IIIA1 = Koroška
- (10) IIIA2 = Osrednje Posavje s Kočevskim
- (11) IIIA3 = Zgornje Posavje z Notranjskim in Tolminskim

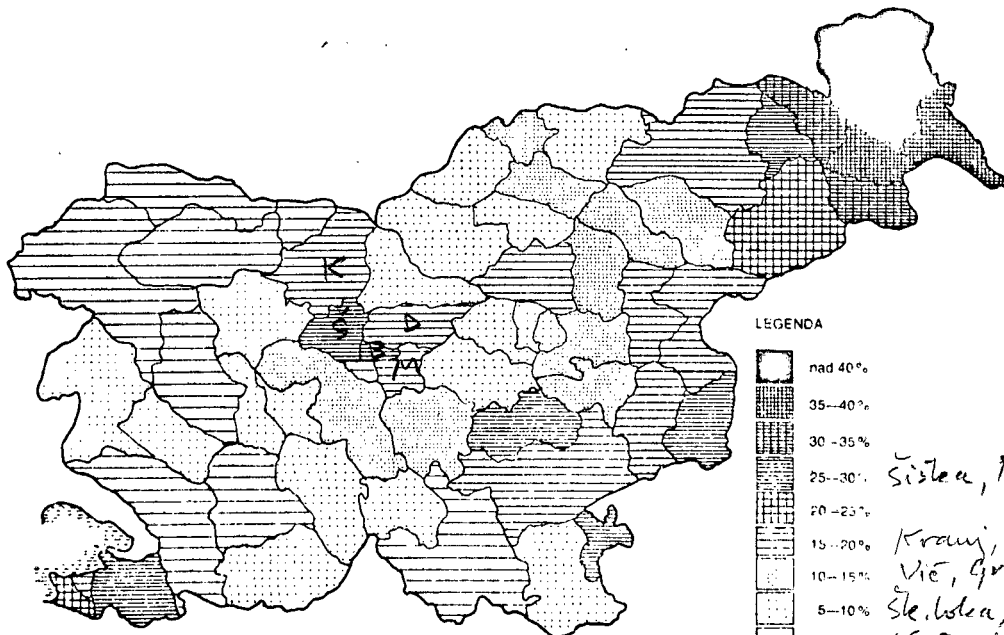
Iz skice 2 je razvidno, da ima SR Slovenija zelo malo njiv, tj. najboljše kmetijske zemlje (ki pa je tudi zelo neenakomerno razporejena v prostoru SRS) in če bi se nadaljevali dosedanji trendi zmanjševanja kmetijskih površin in predvsem njiv, bi v letu 1990 * lahko pričakovali v SR S le še 240.000 ha njiv, kar bi poleg 15.000 ha pretežno plantažnih sadovnjakov in 15.000 ha vinogradov, predstavljajo temelj proizvodnje hrane za takojšnjo uporabo, tj. prehrano brez vmesne predelave, tj. žito, krompir, maščibe, olje, sladkor, fižol, zelje in drugo zelenjavo, vrtnine, sadje in

Skica 1 — Geografsko ekološka območja SR Slovenije

- IP1 = Pomurje in spodnje Podravje
- IP2 = spodnje Posavje
- IM = nižinska Primorska
- IIP1 = srednje Podravje
- IIP2 = Savinjska dolina s Kozjanskim
- IIP3 = jugovzhodna Dolenjska z Br. o krajino
- IIA = južna Gorenjska z Ljubljanskim barjem
- IIM = visoki Kras
- IIIA1 = Koroška
- IIIA2 = osrednje Posavje s Kočevskim
- IIIA3 = zgornje Posavje z Notranjskim in Tolminskim

Skica 2 — Pregled odstotka njivskih površin po občinah SR Slovenije (1977)

LEGENDA

- nad 40%
- 35-40%
- 30-35%
- 25-30%
- 20-25%
- 15-20%
- 10-15%
- 5-10%
- pod 5%

Šišta, Benigrad.

Kranj, Doučala, Morče

Vič, Grosuplje

Šte. Loka, Log., Viki, Črte, Pato, Liti.

Kočevje

grozdje (vino), poleg nekaj sladkovodnih in morskih rib. Pridelki iz travnikov in pašnikov (ter gozdov) običajno niso uporabni za takojšnjo ljudsko prehrano in terjajo poprejšnjo predelavo, predvsem v okviru živalske proizvodnje odn. predelovalne industrije.

Takšna dejstva nas obvezujejo, sicer tudi na osnovi zakona o kmetijskih zemljiščih (Ur.l.SRS št. 1/79 - 10.člen in ostali), da kar najbolj smotrno gospodarimo s kmetijskimi zemljišči in to ne le z najboljšimi, temveč tudi ostalimi s tem, da ohranitvi najboljših posvetimo največ skrbi in naporov v okviru družbenega planiranja celovite družbene reprodukcije.

Gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči moramo realizirati ter usmerjati ne samo na osnovi kratkoročnih in trenutnih ekonomskih ciljev in koristi temveč v okviru lvrste in dogovorjene ter z zakonom določene, ali z drugimi akti in dokumenti urejene kmetijske zemljiške politike ond. politike gospodarjenja s plodnimi zemljišči nasploh.

Kmetijskim zemljiščem je spremeniti namembnost rabe v nekmetijske namene samo v resnično celovito družbeno utemeljenih primerih ter na osnovi sprejetih samoupravnih sporazumov, predvsem pa v okviru dogovorov o prostorskih temeljih dolgoročnih in srednjeročnih planov ter planih samih.

Pomembno je poudariti dejstvo, da dolgoročni koncept razvoja kmetijstva SR Slovenije in oskrbe prebivalstva s hrano ter industrije s kmetijskimi surovinami, ne temelji na konceptu avtarkije glede proizvodnje hrane in kmetijskih surovin znotraj območja SR Slovenije ter oblikah zaprtosti in zapiranja posameznih tokov reprodukcije iz področja kmetijske proizvodnje, v območja posameznih občin ali medobčinskih območja, temveč je potrebno in obvezno slediti popolnoma jasnim opredelitvam in dogovorom iz področja agroživilstva, da je potrebno in utemeljeno realno gospodariti v kmetijstvu skladno z optimalnim povezovanjem ekonomskih, socialnih in prostorskih proizvodnih pogojev in možnosti ob predpostavki primernosti prostora SRS za kmetijsko proizvodnjo ter pogojih enotnega jugoslovanskega tržišča.

2.) Družbeno verificirano je dejstvo, da je celotno območje SR Slovenije območje bilansiranja proizvodnje in porabe hrane in kmetijskih surovin (tudi premiranja in regresiranja proizvodnje), toda seveda ob obveznem sporazumevanju in dogovarjanju v okviru medrepubliškega povezovanja na področju agroživilskega kompleksa.

*Viri: Koncept dolgoročnega razvoja kmetijstva in živilske industrije v SR Sloveniji, GZ Slovenije, Ljubljana, 1971, p.257

Vsekakor pa je podpreti vse napore tudi za čimboljšo organiziranost kmetijske proizvodnje in porabe proizvodov znotraj ožjih medobčinskih območij, občin in krajevnih skupnosti in to tudi iz vidika narodno obrambnih priprav in pogojev za primer posebnih prilik v zvezi proizvodnje in oskrbe s hrano in kmetijskimi surovinami (Primer SIS za preskrbo mesta Ljubljana)

Za ilustracijo lahko navedemo, da je npr. potrebno za potrebe skromne letne prehrane, dolgoročno vzeto, za predvideno število prebivalstva Ljubljane okoli l.2000. tj.cca 400.000 prebivalcev, (na osnovi normativa 0,20 ha ornih ekvivalentov pogojnih njiv na prebivalca letno, kar znaša istočasno tudi cca 0,36 ha kmetijskih površin po katastrskih kutlurah), skupaj vasj 80.000 ha kmetijskih zemljišč v kvaliteti njiv ali cca 144.000 ha kmetijskih zemljišč v kvaliteti sedanje strukture teh zemljišč po katastrskih kategorijah (njive, travniki, pašniki itd.), da bi lahko zagotovili za vse te prebivalce ustrezno celoletno (vrednostno in delno naturalno) samooskrbo s prehranskimi proizvodi.

Ker pa takšnega obsega kmetijskih zemljišč ni v neposredni bližini ožjega in širšega območja mesta Ljubljane, je razumljivo, da moramo dopolnjevati lokalne proizvodne možnosti in kapacitete s proizvodnjo iz drugih slovenskih območij ter izven republike ter uvoza (ob skromnih možnostih izvoza iz območja republike, predvsem mleka, mesa, krompirja, hmelja, vina in še nekaterih drugih proizvodov). Popolnoma smo deficitarni na področju oskrbe s sladkorjem, oljem delno pšenico, vrtninami, rižem, tobakom, ter delno odn.pretežno s koruzo ter močnimi krmili za potrebe živinoreje in perutnine.

3.) Najpo membnejša kmetijska zemljišča v okviru dolgoročnih srednjeročnih planskih dokumentov "Ljubljana 2000" ter konkretni lokacijski predlogi za njih dolgoročno ohranjanje za potrebe kmetijstva

Za območje mesta Ljubljane imamo v času od maja 1979 sprejet "Prostorski načrt za potrebe kmetijstva" (skladno z zakonom o kmetijskih zemljiščih Ur.l.SRS št.26/73 in 24/75) za občino Ljubljana-Moste, dočim so za ostale občine Ljubljana-Bežigrad, Ljubljana-Šiška in Ljubljana-Vič (občina Ljubljana center nima omenbe vrednih kmetijskih zemljišč), izdelana zelo solidna strokovna gradiva, ki so že prešla faze posameznih, toda ne vseh družbenih verifikacij (javne razprave, razprave v KS,

občinah, RS KGP, razna stališča družbenopolitičnih organizacij in skupnosti in druge) in predstavljajo solidno strokovno analitično osnovo in strokovno gradivo za potrebe priprave planskih dokumentov na ravni mesta Ljubljane, kakor tudi v okviru medsebojnega sodelovanja na medobčinskih območjih, isto velja za nekatere izvenljubljske občine, ki niso v sestavu dosedaj običajnega regionalnega povezovanja tj. Škofja Loka, Kranj in druge.

Posebne skupine predstavnikov kmetijskih zemljiških skupnosti ter predstavnikov in sodelavcev Zavoda za družbeni razvoj v Ljubljani so v času do konca maja 1979 pregledali obstoječa gradiva, dokumente, sprejete prostorske plane za potrebe kmetijstva, kakor tudi dejansko stanje na terenu tj. v prostoru ter prisotne tendence ter dileme v zvezi nadaljnega razvoja kmetijstva, zemljiške politike na področju kmetijstva, kakor tudi gozdarstva in plodnih zemljišč nasploh in predlagajo, da naj bi se v okviru realnih in družbeno dogovorjenih možnosti dolgoročno ohranili predvsem naslednji kompleksi kmetijskih zemljišč po posameznih občinskih območjih kot sledi (glej tudi karto):

A. OBMOČJE OBČIN MESTA LJUBLJANE

1. Občina Ljubljana Moste-Polje

a) Ravninski predel:

kompleks	Bizovik-Dobrunje-Podlopoglav
kompleks	Studenec
kompleks	Kašelj
kompleks	Zgorja in Spodnja Zadobrava
kompleks	Dolsko

b) Hriboviti predel:

kompleksi odn. vsa kmetijska zemljišča v hribovitem predelu občine, razen onih, ki jih predvidevajo urbanistični redi za naselja in območja v občini Ljubljana Moste-Polje (november 1973 in kasnejši)

2. Občina Ljubljana Šiška

Opredelitev najboljših zemljišč je podana po krajevnih skupnostih ter nekaterih lokalnih topografskih oznakah.

1. KS 01 Bukovica - Šenkov turn (394 ha) z naselji: Bukovica pri Vodicach, Utik, Šenkov turn, Koseze, Vesca, Selo pri Vodicach;
2. KS 02, 05, 06, 08, 14, 20, 21 tj. Dravlje, Hinko Smrekar, Litostroj, Milan Majcen, Šercerjevo, Zg. Šiška, Komandanta Staneta, Koseze-Lj., ki zajema del območja Ljubljane (111 ha);
3. KS 03 Gameljne-Rašica z naselji Spodnje Gameljne, Srednje Gsmeljne, Zg. Gameljne, Rašica (107 ha);

- 4. KS 04 Gunclje M.Vižmarje-Lj.) z naselji Šentvid (del Vižmarje, Bord, Gunclje) KS 17 Vižmarje-Bord (Lj) (225 ha)
- 5. KS 07 Medvode z naselji Golobrdo, Seničica, Medvode, Svetje, Preska pri Medvodah, Goričane, Spodnja Senica, Zg.Senica, Ladja Sora, Dol, Zbolje, Žlebe (297 ha) ;
- 6. KS 09 Pirniče z naselji Zg.Pirniče, Verje, Spodnje Pirniče, Vikrče, Zavrh pod Šmarno goro (205 ha);
- 7. KS 10 Podutik (Lj) z naselji Dolnice (del), Glince, Kamna Gorica, Podutik (del) , Toško čelo (0 ha najboljših zemljišč);
- 8. KS 11 Smlednik z naselji Hraše, Moše, Dragočajna, Smlednik, Valburga (524 ha);
- 9. KS 12 Stanežiče-Medno z naselji Stanežiče, Medno, Dvor, Šentvid, Gunclje (del) (56 ha);
- 10. KS 13 Šentvid-Ljubljana z naselji Dolnice (del), Šentvid (del), Poljane, Podgora, Pržanj (93 ha);
- 11. KS 15 Šmartno-Tacen z naselji Šmartno pod Šmarno goro, Tacen (85 ha);
- 12. KS 16 Trnovec-Topol z naselji Studenčnice, Tehovec, Govejek, Trnovec, Topol pri Medvodah, Brezovica pri Medvodah (0 ha najboljših zemljišč);
- 13. KS 19 Vodice z naselji Polje pri Vodicach, Repnje, Dobruša, Skaručna, Povodnje, Vojsko, Vođice, Zapoge, Torovo, Dornice

R E K A P I T U L A C I J A ZA CELOTNO OBMOČJE OBČINE (nekateri podatki)

- 1. Najboljša kmetijska zemljišča in druga za dolgoročno ohranitev 2.790 ha
- 2. Kmetijska zemljišča skupaj vseh kvalitiet (dolgoročno) 4.019 ha
- 3. Gozdna zemljišča (dolgoročno) 7.641 ha
- 4. Urbana obstoječa in potencialna,dolgoročna 3.690 ha
- 5. Kmetijska in gozdna zemljišča (dolgoročno) 11.660 ha
- 6. Skupna površina občine sedaj in event. dolgoročno, če ne bo sprememb 15.603 ha
- 7. Število prebivalcev (vir:ZRPP-demogr. projekcija, 1977)

1980	1985	2000
84.855	94.956	125.260

3.) Občina Ljubljana Vič-Rudnik

V gradivih za prostorski plan za potrebe kmetijstva so kmetijske površine, ki naj bi jih kot najboljše dolgoročno ohranili, podane po posameznih krajevnih skupnosti kot sledi:

1. KS Brdo kompleks kmet.obrata Bokalce (grad Bokalce, Dobrava, Podsmreka);
2. KS Rožna dolina kompleks v bližini "Čada" prehaja v park in verjetno odpade iz bodoč.kmetijskih površin (cca 1 ha);
3. KS Vič kompleksi ob cesti Ljubljana-Polhov gradec;
kompleks ob Biotehniški fakulteti v Ljubljani (okolica in poskusna polja)
4. KS Milan Česnik nima dobrih zemljišč, odn.jih nima sploh;
5. KS Kolezija - " -
6. KS Malči Belič kompleks zemljišča TOZD Posestva Ljubljaneks mlekarne na območju sedanje vrtnarije Jesenkovo in ob desnem bregu Malega grabna med Rakovo jelšo in Logom na Viču (travniške površine na nebarjanskih tleh - glina);
7. KS Trnovo kompleks na delu severnega dela Ljubljanskega barja, površine za zelenjavo tj. Trnovski predel pridelovanja zelenjave; je še 44 proizvajalcev s statusom kmeta;
zemljišča ob Cesti dveh cesarjev med potjo v Rakovo jelšo in Sibirijo.To zemljišče bi bilo primerno za nadomestne kmetije in pridelovanje zelenjave, namesto površin v Trnovem, ki bodo predvidoma urbanizirane;
8. KS Krim-Rudnik kompleks ob desnem bregu Ljubljanice, vključno območje vasi Črna vas in Lipe (skupaj cca 900 ha);
zemljišča desno in levo ob Ižanski cesti na vzhodu, do Iščice na zahodu ter desno in levo ob cesti v Črno vas na jugu ter na severu do Ljubljanice;
9. KS Lavrica Območje levo in desno od ceste Lavrica-Babna gorica, južni del pod Srednjo vasjo in vasjo Sela;

O p o m b a : za območja Ljubljanskega barja, predvsem za KS Krim-Rudnik in KS Lavrice in tudi nekatere druge:

Opredelejevanje kmetijskih zemljišč na Ljubljanskem barju ima bolj relativno vrednost in pomen, ker najboljših zemljišč v pravem pomenu skoraj ni, razen v Trnovem, in izražen interes za dolgoročno ohranjanje teh površin je splet tudi ekonomskih in socialnih razmer v okviru kmetijstva, kakor pa samo kvalitete zemljišč, ki tudi po eventualni uspeli hidromelioraciji še dolgo, zaradi organskih tal, ne bodo spa-

dala v sklop najboljših kmetijskih zemljišč. Obstoje družbenih kmetijskih obratov je narekoval zahtevo po varovanju in razvrščanju zemljišč za trajno kmetijsko rabo.

Za urejevanje in rabo Ljubljanskega barja je potreben specifični pristop s strani vseh interesentov za prostor na Barju, morda nazadnje kmetijcev in gozdarjev. Priporočljivo bi bilo ustanoviti nekak konzorcij ali SIS za urejanje in rabo ter dolgoročno prostorsko namembnost Ljubljanskega barja.

4.) Območje občine Bežigrad

Glej karto, na kateri so razvidni predvsem boljši kompleksi kmetijskih zemljišč in sicer na območju Brinje, Nemška cesta, Savlje, Oljska gora, Sava, Pšata, Dol, Dolsko, ob Kamniški Bistrici (potoku);

B. OBMOČJA OBČIN IZVEN MESTA LJUBLJANA

1.) Občina Grosuplje

Glej karto, opis kompleksov je priložen;

2.) Občina Vrhnika

Pomembnejši kompleksi, četudi nekateri barjanski, so predvsem v naslednjih k.o. Vrhnika, Blatna Brezovica, Log, Velika Ligojna, Podlipa, Borovnica, Zabočevo, Breg, Stara Vrhnika, Verd, del k.o. Zaplana in Šentjošt.

Upoštevati je pripombe kot v občini Ljubljana Vič veljavne za Ljubljansko barje.

3.) Občina Kamnik

Dolgoročno naj bi ohranili na osnovi prostorskega plana za potrebe kmetijstva naslednje komplekse:

Kamnik Podgorje, Šmarca, Križ, Suhadole, Most-Komenda, Nasovče, Potok, Klanec, Komendska dobrava, Nad Mostami, Ob Tunjščici, Novi trg, Mekinje-Godič, Nevlje, Srednja vas, Loke, B-če, Ob Tuhinjščici, Tuhinj;

4.) Občina Cerknica

Po KS so najpomembnejši kompleksi kmetijskih zemljišč za dolgoročno varovanje naslednji:

KS Rakek: območja okoli naselij Uniec, Slivica, Dovce in Rakek, pašniške površine v neposredni okolici naselja Ivanje selo;

Ravnina v jugozahodnem delu občine od ceste Rakek - Grahovo desno, vse do Cerkniškega jezera;

KS Loška dolina: južni del območja občine, ob Obrhu in cestu Bloška polica - Babno polje, Lož, dolina Podloža, Dane, Podcerkev, Nadlesk, Markovec, Vrhnika, Viševek, Pučora, Viševk; kompleks na jugovzhodnem delu občine na območju Babne police in Babnega polja;

KS Nova vas: območja vzhodnega dela občine kmetijske površine okoli naselij Radlek, Velike Bloke, Nemška vas, Huđi vrh, Topol, Metulje, dolina Ravne-Runkarsko, Godičevo, Strmec, Mramorovo, Zakraj, Škrabče, Škufče, Ravnik, Lepi

vrh, Štorovo, Andrejče, Lahovo, Ulaka

KS Cajnarje in KS Begunje: manjši kompleksi na severnem delu občine, predvsem v ozkih dolinica okoli naselij, zemljišča so potrebna tudi hidromelioracij.

5.) Občine Logatec, Ribnica, Kočevje so sedaj še v obdelavi in bo tudi za njih pripravljeno in dopolnjeno ustrezno gradivo glede lokacij najkvalitetnejših kmetijskih zemljišč, ki naj bi jih dolgoročno ohranili za kmetijstvo v okviru srednjeročnih in dolgoročnih planov in s tem tudi dejansko.

VI. OCENA OBČINSKIH PROSTORSKIH PLANOV ZA POTREBE KMETIJSTVA NA OBMOČJU OBČIN mesta Ljubljane

Osnovno vodilo zakona o kmetijskih zemljiščih (Ur.l.štev. 26/73 in 18/75) je:

- da na osnovi strokovno-analitične ugotovitve naravnih pogojev (rodovitnost tal - pedološke lastnosti, strmine in osončenja, klime in nadmorske višine ter primernosti tal za strojno obdelavo za potrebe kmetijstva),
- opredelimo kmetijska zemljiška in takšna, ki to lahko postanejo (npr. krčitev gozda), za trajno (dolgoročno) kmetijsko rabo in to ne samo na osnovi naravnih pogojev temveč dejanskih družbenih potreb občine, medobčinskih območij in SR Slovenije za področje proizvodnih in neproizvodnih funkcij kmetijskih zemljišč in kmetijstva tj. pridelovanje hrane, kmetijskih surovin ter krepitev splošno koristnih funkcij kmetijstva v prostoru.

Na območju mestnih občin mesta Ljubljane ima dejansko sprejeti prostorski plan za potrebe kmetijstva (s strani Skupščine občine) le občina Ljubljana Mostem ki je najbolj pohitela z izdelavo (dec.1976) tega plana ter ga sprejela samostojno na osnovi zakona o kmetijskih zemljiščih kar je bila sicer tudi dolžna storiti, ker varianta, da bi ga sprejemala skupaj in v okviru novelacije celotne urbanistične dokumentacije občine in mesta Ljubljane, tedaj še ni bila izvedljiva, vendar pa po zakonu možna, ker tedaj celotna urbanistična dokumentacija (prostorski odn. urbanistični načrt občine ter mesta Ljubljane še ni bil izdelan v celoti odn. ustrezno noveliran). Ostale ljubljanske občine so z izdelavo prostorskih planov zelo zakasnile in izdelava je sovpadla v leta 1977 - 1979, ko so se že uveljavila načela novega zakona o temeljih sistema družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije, ki obvezuje nosilce planiranja na spoštovanje načel sočasnosti in kontinuiranosti planiranja ter celovitega pristopa k družbenem planiranju iz ekonom-

skega, socialnega in prostorskega vidika. Tako so že omenjene ljubljanske občine, ki še niso izdelale odn. sprejele prostorskih planov za potrebe kmetijstva, pripravile predvsem solidne strokovne osnove, ki pa niso med seboj vsebinsko in strukturno ter kriterijalno usklajene, ker so nastajale ločeno ter tudi po delno različnih pristopih in metodologijah. Tako imamo npr. osnove za vrednotenje naravnih danosti po posameznih občinah še dokaj enotno obravnavane, dočim se pri vrednotenju družbenih potreb ter razvrščanju zemljišč po 10. členu zakona o kmet. zemljiščih, posamezne občine med seboj močno odn. zelo ločijo. Izstopa predvsem občina Ljubljana Vič-Rudnik, ki je dejansko s stališča naravnih danosti nadvrednotila pomembnost posameznih kompleksov posebno na Barju, kar pa je logična posledica dejstva, da na teh kompleksih obstajajo že izgrajeni, predvsem družbeni obrati kmetijske (živinorejske) proizvodnje (Brest, Kluči, Vnanje gorice, Gmajnice, Verd, Bistra, Jesenkovo, Log, Bokalce ter še nekateri drugi npr. Ligojna, KZ Vrhnika, pač pa so na Ljubljanskem barju), ki obilo prispevajo k oskrbi mesta Ljubljane z mlekom, mesom in vrtninami, čeprav leže na kvalitetno slabših zemljiščih, so bili pa zaradi sedanje še relativno velike družbene pomembnosti predlagani odn. njih kmetijska zemljišča, za uvrstitev v skupino najpomembnejših zemljišč, ki jih želimo iz družbenega vidika trajno nameniti za kmetijsko rabo. Ta pojem trajno je za razmere kvalitet kmetijskih zemljišč na Barju, ki je razmeroma skromna, razen na Brestu, Bokalcah in Dobravi ter delno Gmajnicah, bolj relativnega in morda časovno omejenega pomena in bi bilo možno po amortizacijski dobi sedaj še produktivnih obratov in objektov, ponovno preveriti utemeljenost uvrstitve v skupino najprimernejših zemljišč v kolikor bi se pojavil ali pa je že sedaj prisoten nujni družbeni interes za spremembo rabe teh kmetijskih zemljišč v nekmetijske namene.

Celotno območje Ljubljanskega barja (16.000 ha), ki zajema funkcionalno tudi celotno povodnje Ljubljanice od Planinskega polja do izliva v Savo, ob upoštevanju plovne poti, ki jo priporoča osimski sporazum z Italijo, je obravnavati kot posebno območje in niso možne samo parcialne rešitve za ožje potrebe mesta Ljubljane ali ljubljanskih občin. To območje predstavlja tipično regionalno komponento prostorskega in družbenega razvoja in jo je možno reševati edino na ravni multidisciplinarnega obravnavanja ter medobčinskega sodelovanja, predvsem občin mesta Ljubljane, Grosuplje, Vrhniko, Cerknice, Postojne, Logatec ter tudi obalnih občin glede vođoskrbe. Vodnogospodarsko podjetje Hidrotehnik v Ljubljani pripravlja ustrezna gradiva v zvezi rabe Ljubljanskega barja.

Občina Ljubljana Bežigrad je morda v svojih gradivih nekoliko podvrednotila kmetijska zemljišča zaradi razvoja urbanizacije, in je zaradi vodnih rezervatov v precejšnji stiski s prostorom, ob istočasno močno intenzivnem gospodarstvu, ki terja tudi prostorsko ekspanzijo.

Vsa navedena dejstva moramo ob sestavljanju smernic fleksibilno upoštevati, da bi se izognili napačnim zaključkom, ki bi temeljili ali samo na naravnih danosti, ki so le osnova nekega razvoja in pogoj, ne pa absolutna (omejitvena) determinanta, ali pa samo na nadvrednoteni družbeni pomembnosti ali potrebnosti ohranjanja določenih kompleksov kmetijskih zemljišč.

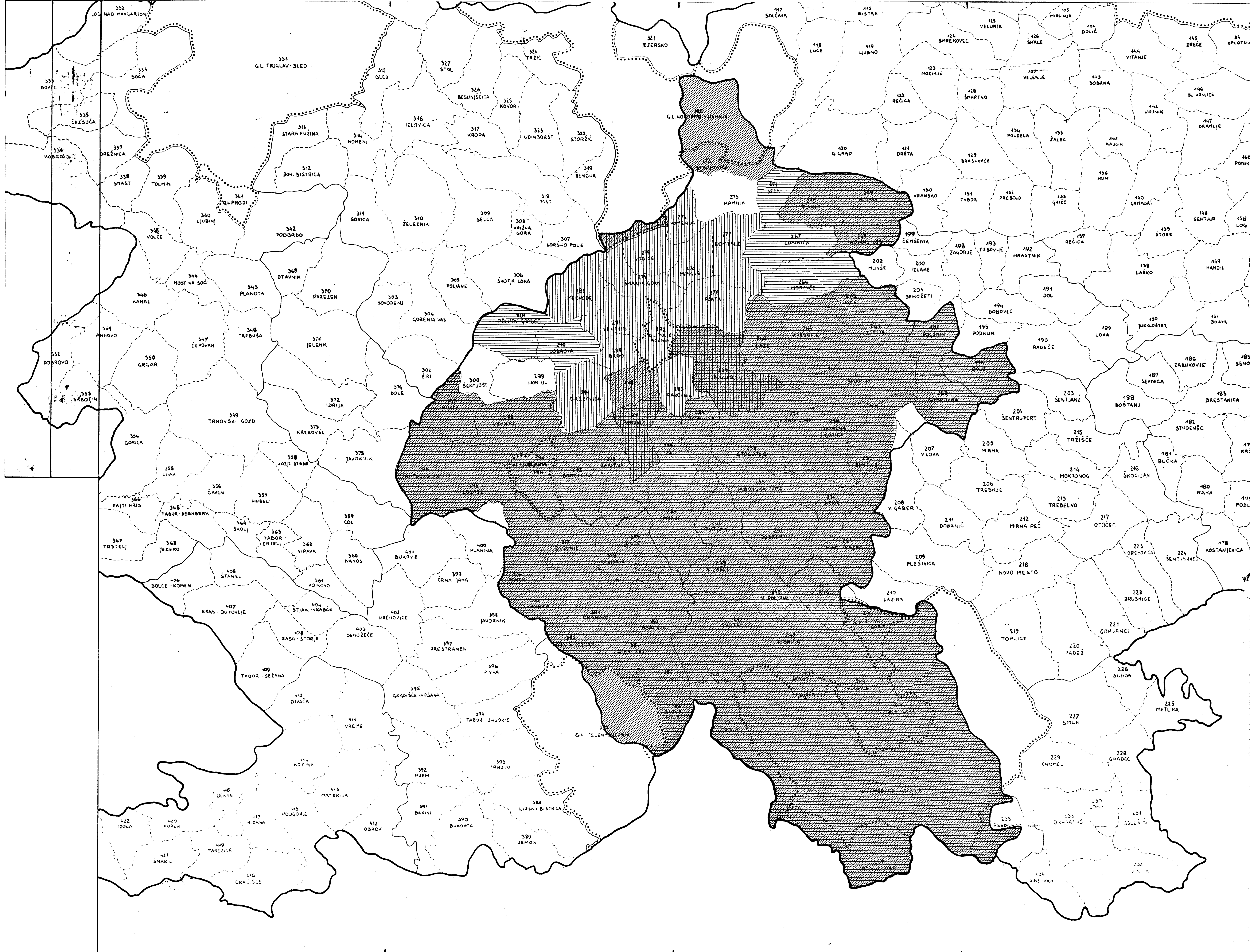
Vsekakor se moramo zavedati dejstva, da je urbanizacija območja mesta Ljubljane, sama v okviru območij, ki jih nudijo ljubljanske občine in pa občin neorganske tzv. ljubljanske regije, ki nima uradnega politično teritorialnega statusa, nerešljiv problem, ki ga pa je možno rešiti na osnovi povezovanja v okviru širokega medobčinskega sodelovanja, predvsem tudi z občinami Škofja Loka, Kranj, Idrija, Postojna, Cerknica ter tudi zasavskimi občinami in Radovljico ter Jesenicami, ki vse ležijo, ob povečani brzini potovanja po cesti in železnici, v ustrezno izohrono časa potovanja na delovno mesto ond. kraja bivanja.

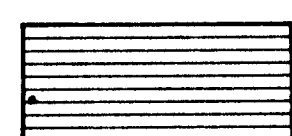

Naj omenimo še samo, da je nujna obveza strategije gospodarjenja s prostorom, da dolgoročno predvsem zagotovimo prostor za potrebe delavnih mest (industrijske cone, delavna mesta tudi v nadstropjih zgradb za elektronsko, lahko in farmacevtsko industrijo in ne dodeljevati najboljših lokacij, kot npr. v Šiški za parkirišča konsignacijskih vozil ter pritlične proizvodne hale z delavno in kapitalno ekstenzivno tehnologijo). Za takšne namene je dovolj prostora na obrobjih ljubljanskega barja, Vrhniki, Grosuplju, Logatcu, itd.

Lokacije za potrebe stanovanjske poselitve je lažje najti, ker postajamo vedno bolj bogata družba, ki že raje prebiva na periferiji mesta ali celo izven nje, ker je Ljubljana zelo neprijazna kar se tiče klimatskih razmer in okolja in je bolj primerna zaenkrat za delo kot za bivanje, vsaj dokler se vprašanja varstva zraka in pred hrupom, kakor tudi nekaterih klimatskih razmer, zadovoljivo ne reši in bo zopet poudarek na Ljubljani kot prijetnem mestu za prebivanje in tudi za delo.

PRGLEDNA KARTA LOVNE DIVJADI PO LOVIŠČIH REGIJE

M 1:200 000

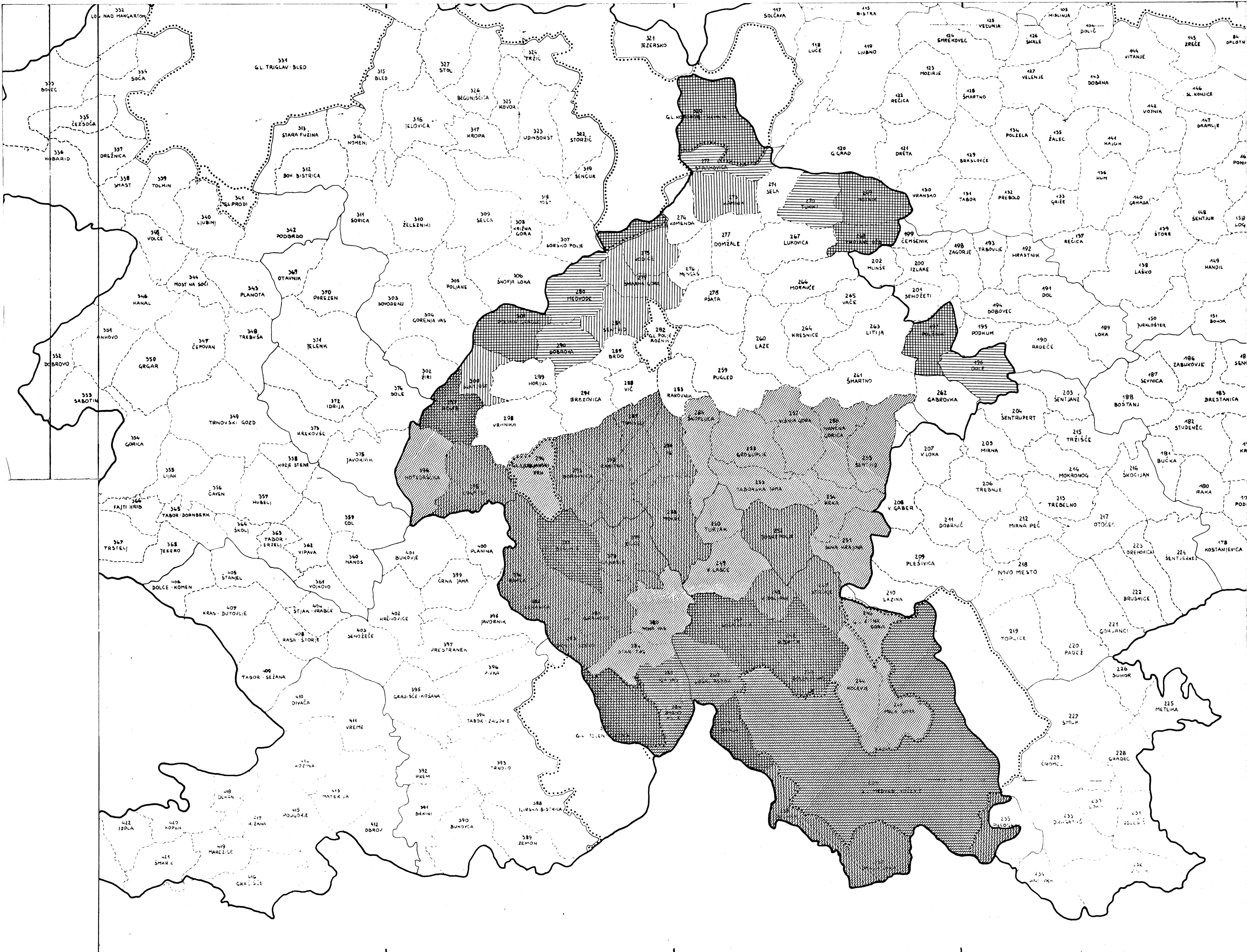

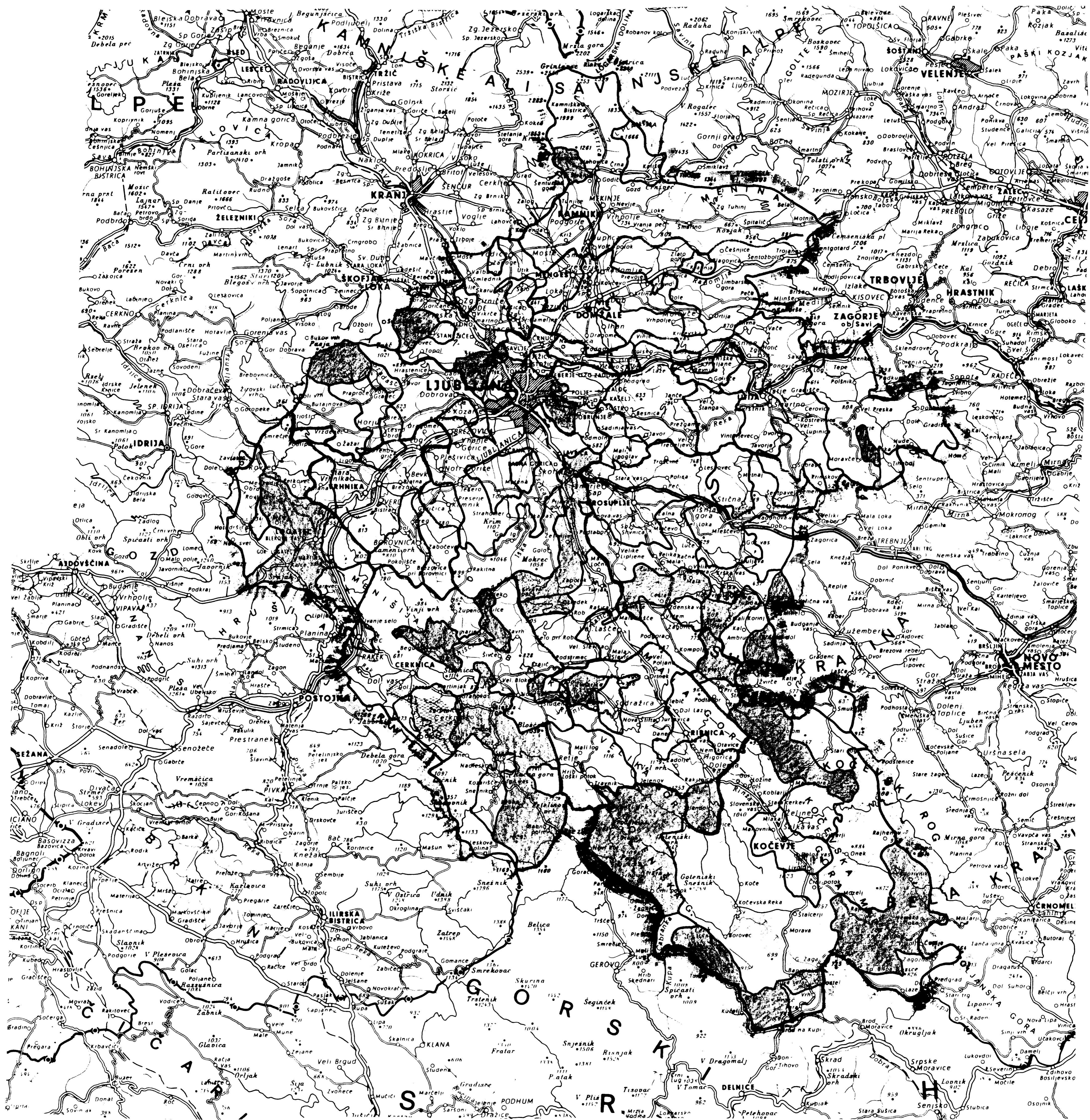
- poljska divjad
- divji prašič
- jelenjad

INŠTITUT ZA GOZDNO IN LESNO GOSPODARSTVO
 PRI BIOTEHNIŠKI FAKULTETI — LJUBLJANA
 — odsek za prostorsko načrtovanje

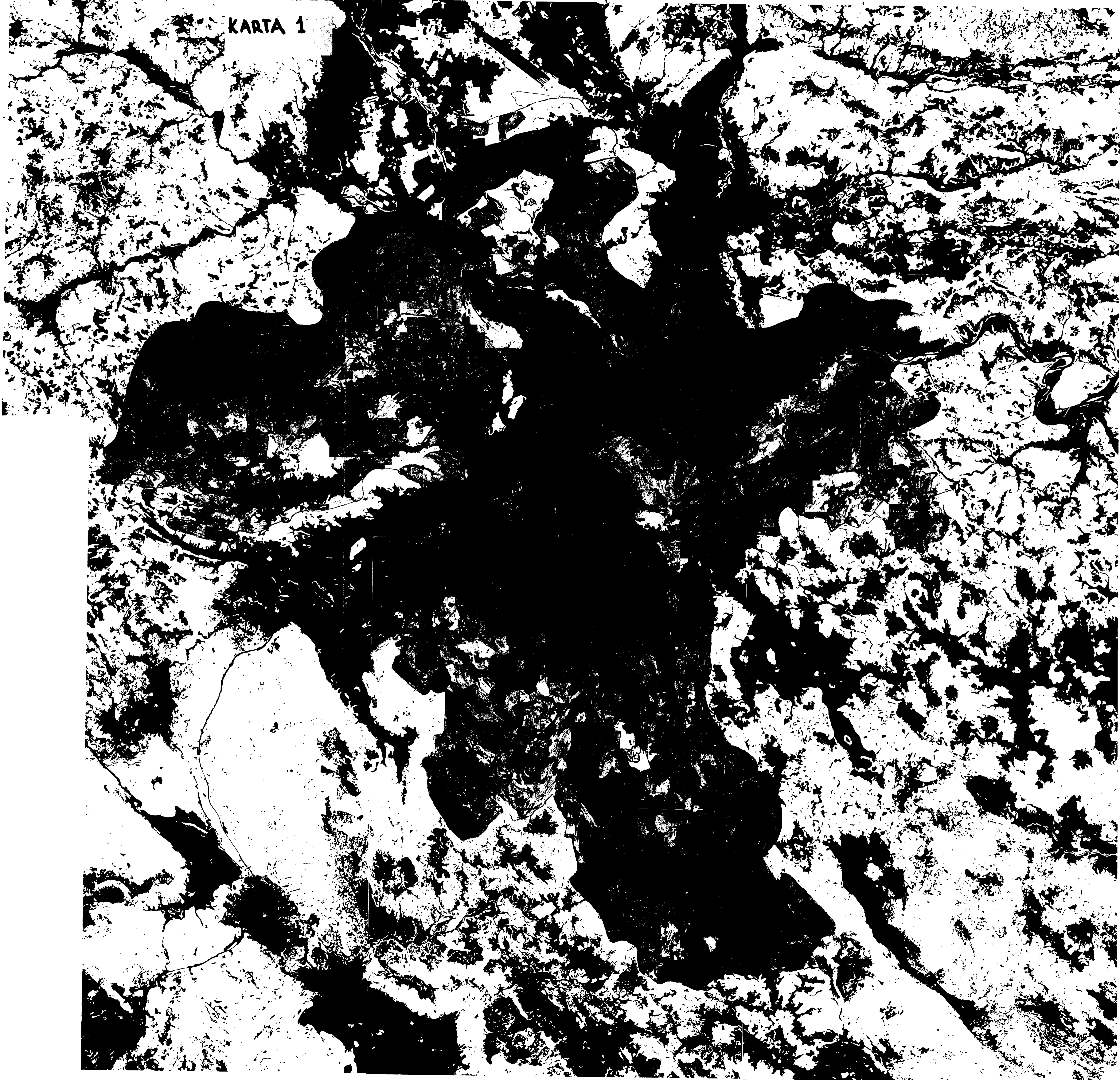
PREGLEDNA KARTA LOVNE DIVJADI PO LOVIŠČIH REGIJE

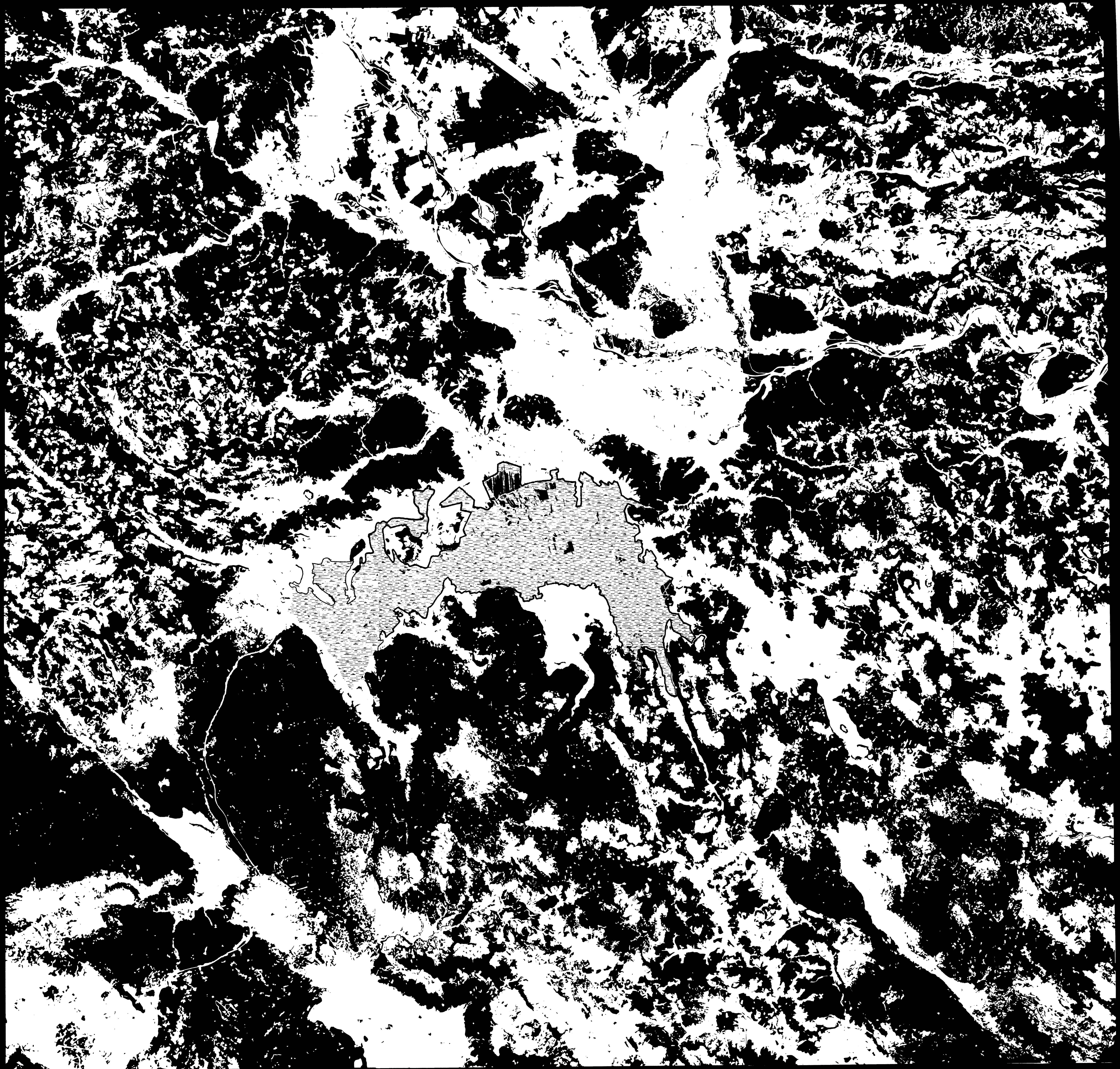
M 1:200 000

KARTA 1

4
KARTA 2

